

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Ekonomika obce Lužany

Dominika Zavadilová

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Dominika Zavadilová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Jičín

Název práce

Ekonomika obce Lužany

Název anglicky

Economy of the municipality Lužany

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je vyhodnotit ekonomiku vybrané obce Lužany za roky 2016-2020 a na základě vyhodnocení ekonomiky municipality stanovit závěry, návrhy a doporučení pro stabilizaci a rozvoj analyzovaného subjektu.

Metodika

Metodika:

1. vymezení teoretických přístupů – finanční analýza obce
2. základní charakteristika obce Lužany
3. vlastní výpočty, metody finanční analýzy
4. závěry, návrhy a doporučení

Teoretická část bude čerpat z českých i zahraničních zdrojů, z knih (ISBN) a odborných časopisů (ISSN).

Aplikační část bude zpracována v programu Excel, data budou uspořádána do přehledných tabulek a grafů, včetně odpovídajících komentářů.

Budou aplikovány vzorce finanční analýzy a další metody ekonomického vyhodnocení subjektu.

Doporučený rozsah práce

30-50 stran textu

Klíčová slova

obec, ekonomika obce, finanční analýza, rozpočet

Doporučené zdroje informací

PAVLÁSEK, Vlastimil, Hana KUNEŠOVÁ a Pavlína HEJDUKOVÁ. Veřejné finance a daně. 2., aktualiz. vyd. Plzeň: Nava, 2009. ISBN 978-80-7211-329-3.

PEKOVÁ, Jitka. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2789-9.

PRŮCHA, Petr. Správní právo: obecná část. 8., dopl. a aktualiz. vyd., Plzeň: Doplněk, 2012. ISBN 978-80-7380-381-0.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Helena Řezbová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Konzultant

obec, ekonomika

Elektronicky schváleno dne 14. 9. 2021

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci *Ekonomika obce Lužany* jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14. 3. 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Heleně Řezbové, Ph.D. za odborné vedení a věcné připomínky při vypracování této bakalářské práce.

Ekonomika obce Lužany

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na analýzu stavu hospodaření obce Lužany v letech 2016-2020. K hodnocení hospodaření se využívá analýza obecního rozpočtu a finanční analýza. Zjištěné výsledky analýzy jsou použity jako podklad pro navržení vhodných doporučení ke zlepšení hospodářské situace obce.

Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část se zabývá literární rešerší, vypracovanou na základě odborných knih z české i zahraniční literatury a ověřených internetových zdrojů. Zahrnuje charakteristiku veřejné správy a obce jako subjektu místní správy. Nedílnou součástí je popis obecního rozpočtu, jeho příjmy a výdaje. Závěr teoretické části je věnován metodám finanční analýzy.

V praktické části je charakterizována obec Lužany, včetně její demografické struktury. Při analýze obecního rozpočtu se vychází z rozdělení rozpočtu na část běžnou a část kapitálovou. Finanční analýza je vypracována z ukazatelů likvidity, rentability, zadluženosti a autarkie. Vypočtené hodnoty jsou důsledně porovnány s doporučenými hodnotami pro konkrétní ukazatele. Reálná data pro obec Lužany byla převzata z obecních výkazů rozvaha, výkaz zisku a ztrát a výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu, které jsou volně k dispozici na webových stránkách obce.

V závěru práce jsou uvedena doporučení pro stabilizaci obecního hospodaření.

Klíčová slova: obec, ekonomika obce, rozpočet, příjmy, výdaje, finanční analýza, poměrové ukazatele

Economy of the municipality Lužany

Abstract

The bachelor thesis is focused on the analysis of the state of economy of the municipality Lužany in the years 2016-2020. Municipal budget analysis and financial analysis are used to evaluate the economy. The results of the analysis will be used to propose appropriate recommendations to improve the economic situation of the municipality.

The thesis is divided into two main parts, theoretical and practical. The theoretical part deals with literary research, prepared on the basis of professional books from Czech and foreign literature and verified Internet sources. This part includes the characteristics of public administration and the municipality as a subject of local government. An integral part is a description of the municipal budget including revenues and expenditures. The conclusion of the theoretical part is devoted to the methods of financial analysis.

In the practical part there is a description of the municipality of Lužany, including demographic structure. The analysis of the municipal budget is based on the division of the budget into a current part and a capital part. The financial analysis is based on indicators of liquidity, profitability, indebtedness and autarky. The calculated values are consistently compared with the recommended values for particular indicators. The real data for the municipality of Lužany were taken from the municipal balance-sheet, the Profit and Loss Statement and the Statement for the evaluation of budget implementation, which are freely available on the municipality's website.

At the end of the thesis are recommendations for the stabilization of municipal economy.

Keywords: municipality, municipality economy, budget, revenues, expenditures, financial analysis, ratios

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	14
3 Teoretická východiska	17
3.1 Charakteristika veřejné správy	17
3.1.1 Složky veřejné správy	17
3.1.2 Obec jako subjekt místní správy	18
3.1.3 Právníomoci obcí	18
3.1.4 Přenesená působnost obcí	18
3.1.5 Samostatná působnost obcí	19
3.1.6 Finanční hospodaření obcí	19
3.1.7 Majetek obcí	19
3.1.8 Přezkum hospodaření.....	20
3.2 Orgány obce	20
3.2.1 Volené orgány	20
3.2.2 Výkonné orgány	20
3.2.3 Poradní a kontrolní.....	21
3.3 Rozpočet obcí.....	21
3.3.1 Běžný a kapitálový rozpočet.....	22
3.3.2 Rozpočtový proces.....	23
3.3.3 Rozpočtové provizorium.....	24
3.3.4 Rozpočtová skladba	25
3.3.5 Peněžní fondy	26
3.3.6 Závěrečný účet.....	26
3.4 Příjmy obecního rozpočtu	26
3.4.1 Daňové příjmy	27
3.4.2 Nedaňové příjmy.....	27
3.4.3 Dotace	27
3.4.4 Návratné příjmy	28
3.5 Výdaje obecního rozpočtu.....	28
3.6 Finanční analýza.....	29
3.6.1 Vstupy do finanční analýzy	30
3.6.2 Ukazatelé finanční analýzy	31
3.6.3 Analýza absolutní ukazatelů.....	31
3.6.4 Analýza poměrových ukazatelů.....	31

3.6.4.1	Ukazatele likvidity	32
3.6.4.2	Ukazatele rentability	33
3.6.4.3	Ukazatele zadluženosti	34
3.6.4.4	Ukazatele autarkie	35
3.7	Monitoring hospodaření územních samosprávných celků	36
4	Vlastní práce	38
4.1	Základní údaje o obci	38
4.2	Charakteristika majetku obce	39
4.3	Organizační a demografická struktura obce	39
4.4	Analýza rozpočtu obce	41
4.4.1	Běžný rozpočet.....	41
4.4.1.1	Běžné příjmy.....	42
4.4.1.2	Běžné výdaje.....	47
4.4.1.3	Saldo běžného rozpočtu	49
4.5	Kapitálový rozpočet	51
4.5.1.1	Příjmy kapitálového rozpočtu.....	51
4.5.1.2	Výdaje kapitálového rozpočtu	53
4.5.1.3	Saldo kapitálového rozpočtu.....	54
4.6	Celkové příjmy a výdaje.....	55
4.6.1	Rozpočtové saldo	55
4.7	Plán investic	56
4.8	Finanční analýza.....	57
4.8.1	Likvidita	57
4.8.1.1	Běžná likvidita	58
4.8.1.2	Pohotová likvidita.....	59
4.8.1.3	Okamžitá likvidita	60
4.8.2	Ukazatele zadluženosti.....	61
4.8.2.1	Ukazatel celkové zadluženosti a kvóty vlastního kapitálu	61
4.8.2.2	Ukazatel krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem	63
4.8.3	Ukazatele rentability	63
4.8.3.1	Rentabilita celkového kapitálu – ROA	63
4.8.3.2	Rentabilita vlastního kapitálu – ROE	64
4.8.3.3	Rentabilita nákladů doplňkové činnosti.....	66
4.8.4	Ukazatele autarkie.....	67
5	Závěr.....	69

6 Seznam použitých zdrojů	71
6.1 Literatura	71
6.2 Internetové zdroje.....	73
7 Přílohy	74

Seznam obrázků

Obrázek 1 Rozdělení veřejné správy	18
--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled použitých ukazatelů při analýze rozpočtu	15
Tabulka 2 Ukazatele použité pro analýzu vývoje růstu	15
Tabulka 3 Přehled vzorců finanční analýzy	16
Tabulka 4 Schéma běžného a kapitálového rozpočtu	23
Tabulka 5 Rozsah účetních výkazů podle kategorií účetních jednotek	30
Tabulka 6 Počet trvale hlášených obyvatel v obci podle pohlaví za období 2016-2020.....	40
Tabulka 7 Věková struktura obyvatelstva za období 2016-2020	40
Tabulka 8 Běžné příjmy za období 2016-2020 v Kč	42
Tabulka 9 Daňové příjmy za období 2016-2020 v tis. Kč.....	43
Tabulka 10 Nedaňové příjmy za období 2016-2020 v tis. Kč	45
Tabulka 11 Běžné přijaté transfery za období 2016-2020 v tis. Kč	46
Tabulka 12 Běžné výdaje za období 2016-2020 v tis. Kč.....	47
Tabulka 13 Služby pro obyvatelstvo a všeobecná veřejná správa a služby za období 2016 a 2020 v tis. Kč	48
Tabulka 14 Saldo běžného rozpočtu za období 2016-2020 v Kč	50
Tabulka 15 Kapitálové příjmy za období 2016-2020 v tis. Kč.....	51
Tabulka 16 Přijaté investiční transfery za období 2016-2020 v tis. Kč.....	52
Tabulka 17 Kapitálové výdaje za období 2016-2020 v tis. Kč.....	53
Tabulka 18 Nejvýznamnější kapitálové stavby za období 2016-2020 v tis. Kč.....	54
Tabulka 19 Saldo kapitálového rozpočtu za období 2016-2020 v Kč.....	55
Tabulka 20 Celkové příjmy a výdaje za období 2016-2020 v Kč	55
Tabulka 21 Rozpočtové saldo za období 2016-2020 v Kč	56
Tabulka 22 Plánované investice obce seřazené sestupně dle priorit	56
Tabulka 23 Zdrojová data pro výpočet likvidity za období 2016-2020 v tis. Kč.....	57
Tabulka 24 Likvidita za období 2016-2020.....	57
Tabulka 25 Celková zadluženost a kvóta vlastního kapitálu za období 2016-2020 v tis. Kč	62
Tabulka 26 Krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem za období 2016-2020 v tis. Kč	63
Tabulka 27 ROA za období 2016-2020 v tis. Kč	63
Tabulka 28 ROA v porovnání s mírou inflace za období 2016-2020.....	64
Tabulka 29 ROE za období 2016-2020 v tis. Kč	65
Tabulka 30 Rentabilita nákladů z doplňkové činnosti za období 2016-2020 v tis. Kč	66
Tabulka 31 Autarkie na bázi výnosově nákladové za období 2016-2020 v tis. Kč.....	67
Tabulka 32 Autarkie na bázi příjmově výdajové za období 2016-2020 v tis. Kč	68

Seznam grafů

Graf 1 Podnikatelské subjekty dle právní formy za rok 2020.....	41
Graf 2 Saldo běžného rozpočtu obce Lužany za období 2016-2020	50
Graf 3 Běžná likvidita za období 2016-2020	59
Graf 4 Pohotová likvidita za období 2016-2020	60
Graf 5 Okamžitá likvidita za období 2016-2020	61
Graf 6 Celková zadluženost za období 2016–2020	62
Graf 7 Rentabilita celkového kapitálu za období 2016-2020	64
Graf 8 Rentabilita vlastního kapitálu za období 2016-2020	65
Graf 9 Rentabilita nákladů doplňkové činnosti za období 2016-2020.....	67
Graf 10 Autarkie na bázi výnosově nákladové za období 2016-2020	68

1 Úvod

Jak již název práce napovídá, podstatou této práce je nahlédnutí do hospodaření obce Lužany. Tato konkrétní obec byla vybrána z důvodu, že ačkoliv se jedná o malou obec s necelými šesti sty obyvateli, pro své občany nabízí širokou škálu veřejných statků. Obci se pravidelně daří na financování těchto statků získávat transfery, a přes vysoké kapitálové výdaje nedosahuje ztráty.

Obec lze jako územní samosprávný celek považovat za vykonavatele územní samosprávy, a tudíž i současně za vykonavatele veřejné správy. Veřejná správa se ve své nejjednodušší definici často vymezuje jako správa věcí veřejných, lze ji ovšem také vymezit negativně podle p. Matese jako souhrn činností, které nejsou zákonodárstvím, soudnictvím ani vládou. Prostřednictvím platby daní se každý občan podílí na financování veřejné správy, jakož i obcí, proto je její účinné fungování nezbytností.

Každá obec vlastní majetek a hospodaří se schváleným rozpočtem. Ačkoliv jsou informace o hospodaření obce ze zákona zveřejňovány, a tedy i přístupné pro kohokoliv, nízký zájem obyvatel o dění v obci je znepokojující. Přesto jsou to právě obyvatelé obce, koho nejvíce postihují důsledky obecního hospodaření. Nízký zájem obyvatelstva o dění v obci jde ruku v ruce s nedostatečnou zpětnou vazbou, která se obcím dostává.

Většina obecních příjmů pochází ze státního rozpočtu a jejich výše je limitována velikostí jednotlivých obcí. Protikladem k obecním příjmům jsou obecní výdaje, které je nutno přizpůsobit velikosti příjmům, aby se obec nedostávala do finančních potíží. Nejlépe se dá ušetřit omezením velkých investic, pokud ani to nestačí, je nezbytné snižovat výdaje na běžný provoz obce. Avšak zde se naráží na obrovský problém postupného růstu běžných výdajů, který souvisí se všeobecným zdražováním. Ušetřit pár korun navíc je proto někdy mnohem obtížnější, než se zdá. Zadluženost obecních rozpočtů Českou republiku provází již od jejího vzniku v roce 1993. Přestože v tomto roce byly obce zadluženy jen nepatrně, jejich dluh postupně narostl na hodnotu 70 mld. Kč v roce 2019. Pozitivně lze hodnotit pozvolné snižování zadluženosti od roku 2014.

Správné hospodaření se neobejde bez průběžné znalosti finanční situace. Pravidelná analýza obecního rozpočtu může být pomocníkem při vyhledávání zbytečně vysokých výdajů a může předcházet potencionálním problémům. Ke komplexnímu zhodnocení finanční situace slouží finanční analýza, která odhaluje, zda obec efektivně využívá své aktiva a zda je schopna včas dostávat svým závazkům.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je vyhodnocení finančního hospodaření obce Lužany za období 2016 až 2020 a na základě zjištěných výsledků stanovení závěrů, návrhů a doporučení pro stabilizaci a budoucí rozvoj obce.

Mezi dílčí cíle práce patří:

- a) Charakteristika obce Lužany
- b) Analýza obecního rozpočtu
- c) Výpočet vybraných ukazatelů finanční analýzy
- d) Vyhodnocení výsledků a formulace závěrů a doporučení

2.2 Metodika

Tato práce je sestavena ze dvou částí, a to z části teoretické a části praktické. Z odborné české i zahraniční literatury a internetových zdrojů, zabývajících se danou problematikou, je zhotovena literární rešerše. Rešerše se nejprve zabývá veřejnou správou, odkud přechází na charakteristiku obce. Definice obce zahrnuje vymezení její pravomoci, působnosti, majetku a orgánů. Následuje definování rozpočtu obce, procesu jeho sestavování a způsobu třídění příjmů a výdajů. Podrobněji jsou rozebrány příjmy a výdaje. Poslední část literární rešerše se zabývá finanční analýzou. Největší důraz je kladen na konkrétní ukazatele poměrové analýzy.

V praktické části je blíže představena obec Lužany, především z hlediska její demografické a organizační struktury. Dále je podrobně analyzován obecní rozpočet za období let 2016–2020. Rozpočet je pro účely analýzy rozdělen na běžnou a kapitálovou část, u každé části je zkoumáno saldo. Při analýze se vychází nejen z rozpočtu, ale i z ostatních finančních výkazů, především z výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu, který je podrobněji rozebrán na jednotlivé paragrafy. Data získané z těchto účetních výkazů jsou zobrazeny pomocí přehledných tabulek a grafů. Další úsek praktické části obsahuje finanční analýzu, konkrétně analýzu pomocí poměrových ukazatelů (likvidity, zadluženosti, rentability a autarkie).

Závěr je věnován interpretaci výsledků, které vycházejí z analýzy rozpočtu a finanční analýzy. Ze zjištěných výsledků je formulováno doporučení.

Tabulka 1 Přehled použitých ukazatelů při analýze rozpočtu

Ukazatel	Vysvětlení ukazatele	Výpočet
Podíl přijatých investičních transferů na kapitálových výdajích [%]	udává, kolik procent kapitálových výdajů obec hraří z přijatých investičních transferů	$\frac{\text{přijaté investiční transfery}}{\text{kapitálové výdaje}} * 100$
Podíl kapitálových příjmů na celkových příjmech	udává, kolik procent celkových příjmů je tvořeno kapitálovými příjmy	$\frac{\text{kapitálové příjmy}}{\text{celkové příjmy}} * 100$
Podíl přijatých investičních transferů na celkových příjmech	udává, kolik procent celkových příjmů je tvořeno přijatými investičními transfery	$\frac{\text{přijaté investiční transfery}}{\text{celkové příjmy}} * 100$
Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích	udává, kolik procent celkových výdajů je tvořeno kapitálovými výdaji	$\frac{\text{kapitálové výdaje}}{\text{celkové výdaje}} * 100$
Rozpočtové saldo	výsledek rozdílu mezi příjmy a výdaji	celkové příjmy – celkové výdaje
Saldo běžného rozpočtu	výsledek rozdílu mezi běžnými příjmy a výdaji	běžné příjmy – běžné výdaje
Saldo kapitálového rozpočtu	výsledek rozdílu mezi kapitálovými příjmy a výdaji	kapitálové příjmy – kapitálové výdaje
Podíl přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech [%]	udává, kolik procent svých běžných příjmů je obec schopna transformovat do přebytku	$\frac{\text{saldo běžného rozpočtu}}{\text{běžné příjmy}} * 100$
Podíl salda na celkových příjmech [%]	udává, kolik procent svých příjmů je obec schopna transformovat do přebytku	$\frac{\text{rozpočtové saldo}}{\text{celkové příjmy}} * 100$

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 2 Ukazatele použité pro analýzu vývoje růstu

Ukazatel	Vysvětlení ukazatele	Výpočet
Bazický index	udává, k jakým změnám dochází vzhledem k základnímu období	$BI = \frac{y_t}{y_0}$
Koeficient růstu	udává, o kolik procent vzrostla hodnota ukazatele v časovém okamžiku t oproti předcházejícímu období	$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} * 100 [\%]$
Průměrné tempo růstu	geometrický průměr z jednotlivých koeficientů růstu	$k = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 3 Přehled vzorců finanční analýzy

Název ukazatele	Vzorec pro výpočet	Doporučená hodnota	Zdroje dat
Běžná likvidita	$\frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}$	1,6 - 2,5 (Kislingerová, 2007)	rozvaha
Pohotová likvidita	$\frac{\text{oběžná aktiva} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé závazky}}$	1 - 1,5 (Kocmanová, 2013)	rozvaha
Okamžitá likvidita	$\frac{\text{peněžní prostředky} + \text{ekvivalenty}}{\text{okamžitě splatné závazky}}$	0,9 - 1,1 (Růčková, 2019)	rozvaha
Rentabilita vlastního kapitálu	$\frac{\text{hospodářský výsledek po zdanění}}{\text{vlastní kapitál}}$	5 % (Duchoň, 2007)	rozvaha, výkaz zisku a ztráty
Rentabilita vloženého kapitálu	$\frac{\text{zisk před úroky a zdaněním}}{\text{celková aktiva}}$		rozvaha, výkaz zisku a ztráty
Rentabilita nákladů doplňkové činnosti	$\frac{\text{hospodářský výsledek doplňkové činnosti}}{\text{náklady doplňkové činnosti}}$		výkaz zisku a ztráty
Celková zadluženost	$\frac{\text{cizí kapitál}}{\text{celková aktiva}}$	0,3 - 0,6 (Kocmanová, 2013)	rozvaha
Krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem	$\frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{dlouhodobý majetek}}$	min. 1 (Knápková, 2010)	rozvaha
Autarkie na bázi výnosově nákladové	$\frac{\text{výnosy}}{\text{náklady}} * 100$	min. 100 % (Kraftová, 2002)	výkaz zisku a ztráty
Autarkie na bázi příjmově výdajové	$\frac{\text{příjmy}}{\text{výdaje}} * 100$	min. 100 % (Kraftová, 2002)	rozpočet

Zdroj: vlastní zpracování

3 Teoretická východiska

3.1 Charakteristika veřejné správy

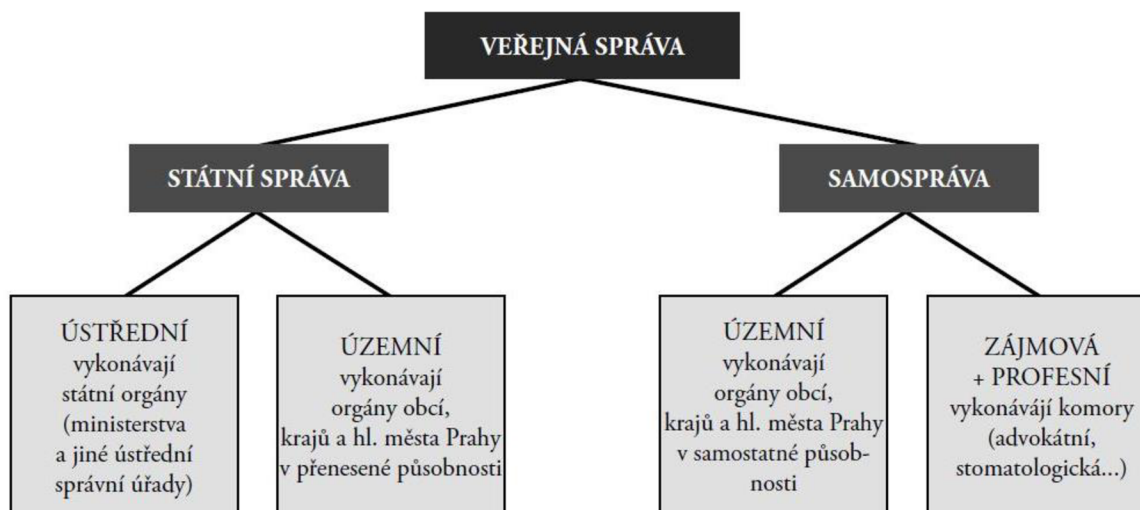
Veřejná správa se projevuje jako kolektivní úsilí ve veřejném prostředí. Zahrnuje v sobě moc výkonnou, zákonodárnou i soudní. Její role při vytváření veřejné politiky není zanedbatelná, nýbrž velmi významná, a proto ji lze považovat za součást politického procesu. Při poskytování služeb společnosti je správa úzce spojena se značným počtem soukromých skupin a jednotlivců. I přesto se od soukromé správy výrazně odlišuje (Naidu, 2005).

3.1.1 Složky veřejné správy

Veřejná správa je tvořena státní správou a samosprávou. Obě složky veřejné správy se řídí zákonem. Pomocí státní správy jsou realizovány všechny funkce státu, který disponuje donucovací mocí. Zajišťují ji orgány státní správy, které vystupují jménem státu. Vlivem této skutečnosti je stát odpovědný za případné chybné rozhodnutí orgánů. Mezi orgány existuje hierarchický vztah. Samospráva je uskutečňována samosprávnými korporacemi s posláním samostatně rozhodovat o vlastních záležitostech ze své vlastní vůle. Dělí se na samosprávu územní neboli místní a zájmovou. Zatímco občané do systému zájmové samosprávy vstupují svobodně, do územní samosprávy spadají samočinně podle místa bydliště. Na území České republiky je uplatňován dvoustupňový systém územní samosprávy. Základní jednotkou územní samosprávy je obec. Právní rámec úpravy obcí zahrnuje Ústavu ČR a zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, který nabyl účinnosti od počátku roku 2001. Ke stejnému okamžiku vzniklo i 14 vyšších územně samosprávných celků nesoucích označení kraje. Každý územní celek má přesně vytyčené kompetence, které jsou čistě jeho záležitostí, a žádný jiný územní celek do nich nesmí zasahovat (Škultéty, 2008; Provazníková, 2009).

Balík (2009) uvádí kolizní vztah mezi státem a samosprávou. Důvodem je skutečnost, že existence samosprávy redukuje moc vládní byrokracie. Samospráva podporuje větší svobodu jedinců a je nedílnou součástí demokratického a svobodného systému vládnutí.

Obrázek 1 Rozdělení veřejné správy

Zdroj: SMO ČR, 2018

3.1.2 Obec jako subjekt místní správy

Dle Kadečky (2008) obec tvoří jádro místní samosprávy zásluhou vzájemného propojení čtyř aspektů, kterými jsou aspekt osobní, územní, mocenský a ekonomický. Spojením těchto aspektů lze obec považovat za územní celek vymezený hranicí, který sdružuje občany obce. Všichni občané vystupují v pozici tvůrců a zároveň i příjemců místní správy. Každá obec částečně disponuje ekonomickou nezávislostí, samostatně hospodaří a nakládá se svým majetkem a financemi.

3.1.3 Pravomoci obcí

Všechny obce mají v rámci své působnosti plnit úkoly místní správy. Svou působnost obec uskutečňuje prostřednictvím tzv. pravomocí neboli souhrnu oprávnění a právních povinností potřebných pro naplnění úkolů. V případě obce lze hovořit o působnosti dvojího druhu – samostatné a přenesené (Průcha, 2012).

3.1.4 Přenesená působnost obcí

V oblasti přenesené působnosti obci přísluší vykonávat státní správu ve věcech, které vymezuje zákon. Pokud tak zákon neučiní, jedná se o činnost patřící do samostatné působnosti obce. Obci je v mezích zákona umožněno vydávat vlastní právní předpisy označované jako nařízení obce. Na správné provádění státní správy dohlíží příslušný krajský

úřad. Pokud některé nařízení obce shledá nelegálním, má právo jej pozastavit a případně i zrušit. Za výkon státní správy je do obecního rozpočtu odveden příspěvek ze státního rozpočtu, správní poplatky či případné pokuty. V současnosti jsou podle rozsahu přenesení státní správy rozlišovány tyto kategorie obcí: obec s rozšířenou působností, obec s pověřeným obecním úřadem, obec se stavebním úřadem, obec s matričním úřadem a obec (Charburský, 2004; Provazníková, 2009).

3.1.5 Samostatná působnost obcí

Ve své samostatné působnosti obec zajišťuje různé druhy veřejných služeb, pečuje o všestranný sociálně ekonomický rozvoj, schvaluje územní plán obce a plán rozvoje obce, vlastní majetek, smí vstoupit do sdružení obcí a zakládat obecní podniky. Obec musí disponovat určitou finanční nezávislostí na státu, tudíž má nárok hospodařit s finančními prostředky podle svého rozpočtu. Veřejné záležitosti spravuje vydáním obecně závazných vyhlášek (Peková, 2004).

3.1.6 Finanční hospodaření obcí

Peněžní prostředky obcí jsou tvořeny hotovostními financemi a financemi uloženými na účtech. Finance lze rozlišovat jako rozpočtové prostředky a jako prostředky vedené na peněžních fondech. Se svými financemi obec striktně nakládá podle předem schváleného rozpočtu. S finančním hospodařením těsně souvisí i majetek obce, který obce mohou prodávat a získávat tak další finance. Na konci roku lze pomocí následující rovnice bohatství zjistit, zda došlo k nárůstu nebo úbytku hodnoty bohatství:

$$M + F_m + P - V = M_1 + F_1,$$

kde M je hodnota majetku na začátku roku, F_m představuje finanční prostředky získané prodejem majetku, P a V znázorňují rozpočtové příjmy a výdaje, M_1 je konečná hodnota majetku a F_1 je konečná hodnota finančních prostředků (Pilný, 2005).

3.1.7 Majetek obcí

Zákon o obcích důrazně upozorňuje na povinnost obce využívat svůj majetek účelně a hospodárně. Ve vlastnictví obce jsou nemovitosti, movité předměty, nehmotný majetek, majetková práva, cenné papíry a peníze. Obecní majetek lze nabýt nákupem, převodem, zděděním, darováním, nebo jej může obec vytvářet vlastní činností. Svůj majetek obec smí pronajímat, prodávat, pojistit, vkládat do dobrovolných svazků obcí, svěřit svým zřízovaným

příspěvkovým organizacím nebo vložit do zakládaných právnických osob. V omezené míře je obci dovoleno ručit svým majetkem, pokud nejde o ručení za závazky fyzických a právnických osob. Pro obce je závazné svůj majetek evidovat (Rektořík, 2002).

3.1.8 Přezkum hospodaření

Každý územně samosprávný celek, obce nevyjímaje, má zákonem stanovenou povinnost nechat si své hospodaření přezkoumat. Přezkum hospodaření provádí na žádost obce buď příslušný krajský úřad, nebo auditorská společnost. Pokud tak obec neučiní, přezkum hospodaření připadá z úřední povinnosti příslušnému krajskému úřadu. Výsledek přešetření hospodaření se zaznamená v závěrečné zprávě, kde nesmí chybět údaje o zjištěných nedostatcích. V závěru zprávy kontrolor povinně objasní, zda se zřetelem na budoucí vývoj existují v současné době možnosti vzniku rizik (Novotný, 2005).

3.2 Orgány obce

Orgány obce plní úlohu samostatné správy obce, a to v rozsahu, jaký mu ukládá zákon. Jsou děleny na orgány volené, výkonné, poradní a kontrolní (Tomancová, 2009).

3.2.1 Volené orgány

Mezi volené orgány obce patří obecní zastupitelstvo. Z hlediska samostatné působnosti mu náleží zásadní rozhodovací pravomoc. Jeho členové jsou voleni v komunálních volbách a jejich počet je odvozen na počtu obyvatel a velikosti územního obvodu dané obce. Při jednání zastupitelstva jsou dodržována schválená závazná pravidla, například musí být přístupné pro všechny zaujaté osoby a má povinnost scházet se alespoň čtyřikrát do roka. V přenesené působnosti je v kompetenci zastupitelstva schvalování územně plánovací dokumentace (Peková, Pilný, Jetmar, 2008).

3.2.2 Výkonné orgány

V oblasti samostatné působnosti je výkonným orgánem Rada obce, která je odpovědná zastupitelstvu. V přenesené působnosti rozhoduje pouze v záležitostech stanovených zákonem. Rada je tvořena starostou, místostarostou a ostatními členy, přičemž jejich počet je vždy lichý v rozmezí od pěti do jedenácti členů. Zároveň počet členů nesmí ve stejném okamžiku přesahovat více jak jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Rada je volena pouze v obcích, kde má zastupitelstvo více než patnáct členů. Rada obce smí

zajišťovat hospodaření obce dle rozpočtu, vydávat nařízení obce, ustavovat a rušit komise, kontrolovat činnost obecního úřadu atd. Její schůze jsou svolávány a řízeny starostou obce, četnost schůzek je dle potřeby. Na rozdíl od zastupitelstva je shromáždění rady veřejnosti uzavřeno (Marková, 2000).

3.2.3 **Poradní a kontrolní**

Zastupitelstvo obce je oprávněno zřizovat své vlastní orgány nazývané výbory. Do jejich činnosti patří záležitosti ve správě zastupitelstva, o kterých sice nemohou přímo rozhodovat, ale smí zastupitelstvu předkládat své návrhy na řešení. Zastupitelstvo musí povinně zřídit výbor finanční a kontrolní. Finanční výbor plní funkci kontroly hospodaření s obecním majetkem a financemi. Kontrolní výbor dohlíží na plnění platných usnesení zastupitelstva a rady obce. O provedené kontrole si zhotovuje zápis. Obdobně jako zastupitelstvo si své orgány zřizuje i rada obce. Tyto orgány jsou zvané komise. Pokud je komisi svěřen výkon přenesené působnosti obce, je komise též výkonným orgánem (Novotný, 2005).

3.3 **Rozpočet obcí**

Rozpočet obcí je součástí rozpočtů územních samosprávných celků a spadá do soustavy veřejných rozpočtů. Jeho obsah upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Plní funkci rozhodovací, jelikož rozhoduje, k čemu se obec dopracuje, funkci kontrolní a v neposlední řadě funkci řídicí, kdy určuje přidělení finančních zdrojů mezi organizační jednotky. Při sloučení všech jeho funkcí lze rozpočet formulovat jako hlavní nástroj k vydobývání cílů obecní politiky. Současně lze rozpočet chápat jako decentralizovaný peněžní fond, bilanci nebo finanční plán (Kukalová, 2020).

Rozpočet jako decentralizovaný plán lze charakterizovat jednoduchou matematickou rovnicí:

$$F_1 + P - V = F_2,$$

kde F_1 je objem finančních prostředků na úvodu rozpočtového roku, F_2 představuje stav peněžních prostředků na konci rozpočtového roku, P = příjmy, V = výdaje. Po skončení rozpočtového období může vzniknout buď finanční rezerva, nebo finanční ztráta (Peková, 2011).

Rozpočet jako peněžní fond v sobě slučuje dvě odlišná chápání rozpočtu. Z hlediska peněžních vztahů je rozpočet formován na základě nenávratného, nedobrovolného

a neekvivalentního přerozdělování části hrubého domácího produktu. Přístup stavový věnuje pozornost objemu finančních prostředků nashromážděných v rozpočtu (Peková, 2008).

3.3.1 Běžný a kapitálový rozpočet

Pokud se na rozpočet pohlíží jako na bilanci, je nutné zvážit rozdělení rozpočtu na část běžnou a kapitálovou. Běžný rozpočet bilancuje příjmy a výdaje, u kterých se očekává jejich pravidelné, každoroční opakování. Zpravidla se sestavuje jako přebytkový či vyrovnaný. Schodkový rozpočet je pro obec cesta do pasti, a to hlavně v případě, kdy by jej řešila úvěrem. V této situaci by obec měla rozmyslet snížení výdajů. Kapitálový rozpočet oproti běžnému deficit toleruje. To především z důvodu, že srovnává pouze jednorázové příjmy a výdaje (Červenka, 2009).

Tabulka 4 Schéma běžného a kapitálového rozpočtu

BĚŽNÝ ROZPOČET	
Příjmy	Výdaje
daňové <ul style="list-style-type: none"> - svěřené daně - sdílené daně - místní a regionální daně - správní poplatky (daně) 	<ul style="list-style-type: none"> - všeobecné veřejné služby - veřejný pořádek - vzdělání - péče o zdraví - bydlení - komunální služby - na podnikání - ostatní běžné výdaje - placené úroky - běžné dotace jiným rozpočtům
nedaňové <ul style="list-style-type: none"> - uživatelské poplatky za služby - příjmy z pronájmu majetku - příjmy od vlastních neziskových organizací - zisk z podnikání - ostatní 	
přijaté transfery <ul style="list-style-type: none"> - běžné dotace ze státního rozpočtu - běžné dotace ze státních fondů - od územních rozpočtů - ostatní běžné příjmy (nahodilé, přijaté dary, sankce apod.) 	
Saldo – přebytek	Saldo – schodek
KAPITÁLOVÝ ROZPOČET	
Příjmy	Výdaje
<ul style="list-style-type: none"> - z prodeje majetku - kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy - příjmy půjček - příjmy z emise vlastních obligací - přebytek běžného rozpočtu - dary na investice 	<ul style="list-style-type: none"> - na investice - kapitálové dotace jiným rozpočtům - na nákup obligací, akcií - poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky - splátky dříve přijatých půjček - krytí deficitu běžného rozpočtu

Zdroj: Provazníková, 2009

3.3.2 Rozpočtový proces

Posloupnost pracovních úkolů, kterými se realizuje rozpočet obce, je označována rozpočtovým procesem. Tento proces zahrnuje sestavování, projednávání a schvalování

rozpočtu včetně následující realizace a kontrolu splňování rozpočtu. Pro snadnější přípravování rozpočtu je vhodné znát střednědobý finanční plán obce, který je obsažen v rozpočtovém výhledu. Ten se sestavuje na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků na 2 až 5 let bezprostředně následujících po roce, kdy se sestavuje rozpočet (Rektořík, 2002).

Celý rozpočtový proces, tj. všechny jeho fáze, trvají obvykle 1,5 až 2 roky. Období, na které je rozpočet sestavován, je nazýváno rozpočtovým obdobím. Jeho délka zahrnuje jeden celý kalendářní rok. Jednotlivé fáze rozpočtového procesu lze rozdělit do následujících etap:

- analýza minulosti a stanovení priorit pro rozpočtové období,
- sestavení návrhu rozpočtu,
- projednání a schválení,
- kontrola plnění rozpočtu,
- přehled o skutečném plnění rozpočtu – závěrečný účet,
- následná kontrola,
- aktualizace programu rozvoje a rozpočtového výhledu.

Návrh rozpočtu vychází z rozboru hospodaření obce za nejméně poslední dva roky. Jeho sestavování provádí výkonný orgán, zpravidla finanční výbor. Výkonné orgány, finanční výbor a rada obce, mohou při projednávání návrhu vznášet možné připomínky, které jsou následně přidány do návrhu. Schvalování rozpočtu provádí zastupitelstvo obce. Schválený rozpočet se sestavuje jako vyrovnaný či přebytkový. Schodkový může být pouze v případě, jestli je možné schodek zaplatit finančními prostředky z minulých let, nebo smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí, popřípadě výnosem z prodeje majetku či komunálních dluhopisů obce (Provazníková, 2009).

Při sestavování rozpočtu je dle Pekové (2011) nutné dodržovat principy každoročního sestavování, úplnosti a jednotnosti, reálnosti a pravdivosti, hospodárnosti a efektivnosti, publicity, dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu v delším hospodářském cyklu a pravidelně provádět finanční kontrolu a audit.

3.3.3 Rozpočtové provizorium

Pokud obec neschválí rozpočet do konce rozpočtového roku, tj. k 31. 12., vstupuje v platnost rozpočtové provizorium. Zastupitelstvo je povinno před počátkem následujícího rozpočtového roku odsouhlasit pravidla rozpočtového provizoria a do 30 dnů od schválení

je zpřístupnit veřejnosti, minimálně po dobu jejich platnosti. Při plánování výdajů platí podmínka, že měsíční výdaje nesmí překročit jednu dvanáctinu výdajů loňského rozpočtu. Po schválení nového rozpočtu se všechny peněžní operace realizované v provizorní době stávají příjmy a výdaji platného rozpočtu (Kukalová, 2020).

3.3.4 Rozpočtová skladba

Aby byl sestavený rozpočet jednotný a přehledný, musí se řídit rozpočtovou skladbou, někdy též nazývanou klasifikací. Od 18. 9. 2006 upravuje rozpočtovou skladbu Vyhláška Ministerstva financí č. 440/2006 Sb. O rozpočtové skladbě. Pro obecní rozpočet skladba představuje závazný způsob třídění příjmů a výdajů, mimo její účinnost stojí hospodářská činnost obce. Zásluhou třídění má každý rozpočtový údaj své nesporně určené místo. Díky tomu se může předcházet k opakovanému načítání některých operací, důležitou funkci plní i v případě některých makroekonomických analýz (Provazníková, 2009).

Při třídění příjmů a výdajů se dbá, aby byly neporušeny principy srozumitelnosti, uniformity a závaznosti třídění, vzájemné slučitelnosti s mezinárodními účetními a statistickými normy a posledním principem je princip neměnnosti třídění, který umožňuje provádět dlouhodobé rozpočtové analýzy a srovnání (Peková, 2011).

Rozpočtová skladba aplikuje 4 hlavní hlediska třídění rozpočtových příjmů a výdajů. Jedná se o hledisko odpovědnostní, druhové, odvětvové a konsolidační. Dle odpovědnostního hlediska se třídí státní rozpočet dle správců kapitol. Třídění dle kapitol je povinné pouze pro státní rozpočet a obce tuto povinnost nemají. Podstatnější pro obecní rozpočet je hledisko druhové, podle něhož se člení veškeré peněžní toky dle příjmových a výdajových druhů.

Druhové třídění je následující:

Třída 1: Daňové příjmy

Třída 2: Nedaňové příjmy

Třída 3: Kapitálové příjmy

Třída 4: Přijaté dotace

Třída 5: Běžné výdaje

Třída 6: Kapitálové výdaje

Třída 8: Financování

Odvětvové hledisko představuje třídění dle sektoru, kam nebo odkud plynou konkrétní finanční prostředky. Pro druhové a odvětvové třídění se využívá číselných kódů,

kteřé představují konkrétní oblast rozpočtu. Třídění dle konsolidačního hlediska představuje tok peněžních prostředků uvnitř soustavy veřejných rozpočtů (Pavlásek, 2009).

3.3.5 Peněžní fondy

Finanční systém územních celků není tvořen pouze územním rozpočtem. Obec má právo si mimo jiné zříditi i peněžní fondy. Jedná se ovšem pouze o právo, nikoliv o povinnost. Pokud se k vytvoření fondu používají finanční prostředky vzniklé přebytkem hospodaření z minulých let, nebo příjmy běžného roku, pro které není stanoveno rozpočtové určení, jedná se o účelové peněžní fondy. Nejčastěji obce používají fond rezerv a fond rozvoje (Tomancová, 2009).

3.3.6 Závěrečný účet

Údaje o ročním hospodaření se po ukončení kalendářního roku souhrnně zhotovují do závěrečného účtu. Ten obsahuje informace o plnění příjmů a výdajů dle rozpočtu a o dalších finančních operacích. Příjmy a výdaje jsou tříděné podle rozpočtové skladby. Do plnění rozpočtu se zaznamenávají pouze v daném roce skutečně přijaté příjmy a vyčerpané výdaje. Nástin účtu musí být pro veřejnost zpřístupněn minimálně 15 dní před jeho projednáním v zastupitelstvu. Při jeho projednávání se bere v úvahu výsledek přezkumu hospodaření a projednání je ukončeno vyjádřením souhlasu s celoročním hospodařením, který může obsahovat výhrady (Marková, 2000).

3.4 Příjmy obecního rozpočtu

Nejpodstatnější část financí plynoucích do obecního rozpočtu tvoří nenávratné příjmy. Ty jsou dále děleny na tři kategorie: daňové příjmy, transfery a dotace a nedaňové příjmy. Poslední čtvrtá kategorie je tvořena úvěry a půjčkami, které jsou řazeny do skupiny návratných příjmů (Provazníková, 2009).

Dle Pekové (2011) je žádoucí, aby příjmy rozpočtů obcí byly do určitého stupně vázané na aktivitu obce, snadno plánovatelné i krátkodobém i dlouhodobém období a rozloženy stejnoměrně z časového i prostorového hlediska. Jejich výnosnost by měla dosahovat takové výše, aby zajistila žádanou míru soběstačnosti obce. Neméně důležitá je i administrativní nenáročnost, tzn. dosažení minimální nákladů na správu a výběr.

3.4.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy tvoří v obecním rozpočtu nejpodstatnější část příjmů. Tyto příjmy obec získává pravidelně každý rok, i když jejich výše se může lišit. Konkrétní druhy daní, které jsou vybírány a převáděny do rozpočtu obce, jsou určeny platnými daňovými zákony. Pokud daňový výnos celý přímo odchází do rozpočtu obce, jedná se o tzv. svěřené daně. O daně sdílené se jedná v případě, že je stanoven pouze podíl na celostátně vybraných daních, který se stane obecním příjmem. Mezi daňové příjmy spadá výnos z majetkových, důchodových, spotřebních a místních daní (Peková, 2011).

Dále jsou mezi daňové příjmy řazeny příjmy z místních poplatků. Místní poplatky jsou vybírány z rozhodnutí zastupitelstva. Pokud by byl nepříznivý podíl mezi náklady na správu poplatků a potencionálním výnosem, je v pravomoci zastupitelstva rozhodnout poplatky vůbec nevybírat. Správu místních poplatků provádí příslušný obecní úřad v rámci výkonu přenesené působnosti. Neuhrazený poplatek může být až trojnásobně zvýšen. Místní poplatky jsou tvořeny poplatky ze psů, za lázeňský a rekreační pobyt, za zvláštní užívání veřejného prostranství, ze vstupného a z ubytovací kapacity. Nejvíce peněz do obecní pokladny přináší poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů (SMO ČR, 2018).

3.4.2 Nedaňové příjmy

Příjmy nedaňového charakteru jsou především tvořeny příjmy od vlastních neziskových organizací, z vlastního podnikání, prodeje nebo pronájmu majetku a z obchodování s cennými papíry (Peková, Pilný, Jetmar, 2008).

3.4.3 Dotace

Dotace se vyskytují ve dvou odlišných formách – specifické účelové nebo všeobecné neúčelové. Neúčelové dotace mohou být použity libovolně v rámci působnosti obce, ovšem k získání dotace obec musí splňovat stanovená kritéria. Účelové dotace jsou udělovány na financování předem určeného účelu. Lze je rozlišovat podle nutnosti spoluúčasti obce. Dotace se spoluúčastí jsou ty, u kterých je jejich výše rovna určitému procentuálnímu podílu na celkové částce. V případě dotace bez spoluúčasti je pevně stanovena částka dotace a nezáleží, zda je k hrazení určeného účelu nutné přidat finance z obecního rozpočtu (Provazníková, 2009).

3.4.4 Návravné příjmy

Zda obec požádá o poskytnutí úvěru je na rozhodnutí zastupitelstva. Na tento druh získání finančních prostředků není právní nárok a poskytnutí úvěru je na rozmyšlení konkrétního peněžního ústavu. Za přijatý úvěr se obec musí zaručit. Při ručení se zvažují budoucí příjmy, cenné papíry z portfolia a majetek, především nemovitý. Aby obec mohla návratných příjmů využít, musí garantovat, že nebude vyžadovat dotace ke splacení dluhu. Hledisko rozpočtové skladby třídí návratné příjmy do poslední osmé třídy – financování (Peková, Pilný, Jetmar, 2008).

3.5 Výdaje obecního rozpočtu

Výdajová stránka rozpočtu zahrnuje výdaje sloužící na úhradu činnosti obce ve své samostatné působnosti, které jsou spojené s financováním péče o vlastní majetek, a výdaje na zajištění výkonu státní správy v přenesené působnosti. Další část výdajů je tvořena výdaji na financování závazků, které pro obec vyplývají buď ze smluvních vztahů, anebo které obec přijala v rámci své spolupráce s jinými obcemi. Část financí si musí obec ponechat i na úhradu výdajů, které vznikly jejím rozhodnutím jako zřizovatele a zakladatele organizací a právnických osob. Pokud obec nemá dostatek financí a rozhodne se využít úvěr, je nezbytné počítat s výdaji na úhradu úroků z úvěrů. Poslední část výdajů tvoří výdaje na hrazení veřejně prospěšné činnosti obce, dotací, darů a příspěvků na sociální účely (Vojtišková, 2018).

Výdaje lze členit dle několika hledisek. Z hlediska rozpočtového plánování se rozlišují výdaje plánované a nahodilé, respektive neplánované. Ty se mohou objevit kdykoliv během rozpočtového období a jejich výši nelze předem odhadnout. Na jejich krytí je důležité předem vytvářet v rozpočtu rezervy. V případě, že obec poskytuje půjčky jiným subjektům samosprávy, je umožněno výdaje třídít na rozhodující nenávratné výdaje a výdaje návratné (Peková, 2011).

V rámci fungování obce lze rozlišit 6 hlavních výdajových skupin, do kterých spadá několik výdajových oblastí, které jsou nutné hradit z obecního rozpočtu. Dělení je následující:

- a) Zemědělství a lesní hospodářství – tato skupina zahrnuje oblast správy obecních lesů a půdního fondu.

- b) Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství – opatření pitné vody, odvod a čištění odpadních vod, sběr surovin, provoz komunikací a údržba silnic, chodníků a veřejných prostranství.
- c) Služby pro obyvatelstvo – školství, kultura, zdravotnictví, komunální služby, životní prostředí, bydlení a podpora zájmových organizací.
- d) Sociální věci a politika zaměstnanosti – dávky sociálního zabezpečení, zřizování domovů důchodců, domů s pečovatelskou službou a další sociální zařízení.
- e) Bezpečnost státu a právní ochrana – zřizování obecní policie, zajištění požární a civilní ochrany.
- f) Všeobecná veřejná správa a služby – financování činnosti obecního úřadu, zastupitelských orgánů a dalších finančních operací (Provazníková, 2009).

3.6 Finanční analýza

Pro zkvalitnění hospodaření s finančními prostředky, jejichž počet je vždy omezen, je žádoucí provést analýzu a kontrolu hospodaření příslušného subjektu územní samosprávy. Na úrovni územní samosprávy finanční analýza slouží jako důležitý nástroj řízení. Kvalitní finanční analýza se orientuje na posouzení silných a slabých stránek finančního hospodaření dané obce a zkoumá příležitosti i hrozby, které mohou stát v cestě úspěšnému hospodaření (Peková, 2011).

Správně provedená finanční analýza by měla být dle Kraftové (2002) sestavena se záměrem posoudit stávající vývoj subjektu a zajistit kvalitnější rozhodování v budoucnu zásluhou zjištěných informací. Z různých variant nadcházejícího vývoje by měla umožnit volbu nejvhodnější varianty. Zjištěné výsledky analýzy je vhodné porovnat s dalšími subjekty v daném oboru.

Z časového hlediska má význam realizovat finanční analýzu dvěma způsoby. Analýza provedená ex post se zaměřuje na analýzu minulých dat. Po jejím provedení se otevírá možnost hodnotit vývoj firmy až do současnosti. Výsledek ex post analýzy obvykle slouží jako vstupní údaj pro provedení finančního plánování, které zjišťuje budoucí finanční výhled konkrétního subjektu. V případě finančního plánování se použítá data označují pojmem ex ante (Růčková, 2019).

3.6.1 Vstupy do finanční analýzy

Výchozím předpokladem pro sběr informací využívaných ve finanční analýze je účetní závěrka. Lze pracovat s různými typy účetních závěrek, ovšem nejčastěji se využívá řádná účetní závěrka, která se zpracovává k poslednímu dni běžného účetního období. Účetní závěrky jsou tvořeny standartními účetními výkazy, které zahrnují rozvahu, výkaz zisků a ztrát a přehled o peněžních tocích. Neopominutelný prvek účetní závěrky tvoří příloha obsahující doplňující informace k rozvaze a výkazu zisků a ztrát. Od počátku ledna 2016 v oblasti účetnictví nabyla platnosti řada změn. Došlo k zavedení kategorií účetních jednotek a jejich dělení na účetní jednotky mikro, malé, střední a velké podle úhrnu aktiv, čistého obrátu a průměrného počtu zaměstnanců. Na základě vyhlášky č. 500/2002 Sb. je vytyčen rozsah účetní závěrky a obsah některých bodů účetních jednotek. Velké a střední účetní jednotky spolu s obchodními společnostmi musí předkládat přehled o změnách vlastního kapitálu, jehož smyslem je sdělit informace o transakcích ovlivňujících velikost a strukturu vlastního kapitálu (Kislíngerová, 2007; Knápková, 2017).

Tabulka 5 Rozsah účetních výkazů podle kategorií účetních jednotek

Výkaz		Kategorizace ÚJ
Rozvaha	v plném rozsahu	velká ÚJ, střední ÚJ, malá a mikro ÚJ s povinným auditem
	ve zkráceném rozsahu	malá a mikro ÚJ bez povinného auditu
Výkaz zisku a ztráty	v plném rozsahu	velká ÚJ, střední ÚJ, malá a mikro ÚJ s povinným auditem, všechny obchodní společnosti
	ve zkráceném rozsahu	malá a mikro ÚJ bez povinného auditu, pokud není obchodní společností
Přehled o peněžních tocích		velká ÚJ, střední ÚJ a obchodní společnosti
Příloha	v plném rozsahu	velká ÚJ, střední ÚJ, malá a mikro ÚJ s povinným auditem
	ve zkráceném rozsahu	malá a mikro ÚJ bez povinného auditu

Zdroj: Knápková, 2017

3.6.2 Ukazatelé finanční analýzy

Ukazateli finanční analýzy mohou být položky účetních výkazů a z nich odvozená čísla. V dnešní době se stále více využívá třídění na ukazatele extenzitní a intenzitní. Extenzitní neboli objemové ukazatelé charakterizují rozsah či objem analyzované položky v peněžních jednotkách. Intenzitní ukazatelé udávají informaci o tom, s jakou mírou jsou využívány extenzitní ukazatelé a jak rychle a silně se mění. Nejčastěji se jedná o podíl dvou extenzitních ukazatelů. Další hledisko třídění ukazatelů je členění na ukazatele absolutní, rozdílové a poměrové (Růčková, 2019).

3.6.3 Analýza absolutní ukazatelů

Absolutní ukazatelé představují hodnoty přímo zjištěné v účetních výkazech bez dalších úprav. Jejich rozdíl určuje rozdílové ukazatele. V rozvaze jsou uvedeny údaje vztahující se k určitému okamžiku zvané stavové ukazatelé. Předmětem výkazu zisků a ztrát jsou ukazatele tokové, které znázorňují údaje za určité období. Změny absolutních ukazatelů zkoumá horizontální analýza neboli analýza vývojových trendů. Pro její provedení je nezbytné znát údaje za minimálně dvě po sobě následující období. V účetním výkazu se po řádcích vypočte rozdíl hodnot z obou po sobě jdoucích let pro zjištění absolutní výše změny. Podíl absolutní výše změny s hodnotou výchozího roku vynásobený stem představuje procentní změnu ukazatele v čase. Podíl jednotlivých položek výkazu na vybraném základu určuje vertikální analýza, též označovaná jako strukturální analýza nebo procentní rozbor komponent. S jednotlivými účetními výkazy z různých let pracuje ve směru shora dolů a umožňuje rozpoznávat závažné časové změny komponent (Gründwald, 2004).

3.6.4 Analýza poměrových ukazatelů

Poměry vyjadřují vztah mezi jednou veličinou ke vztahu s druhou veličinou. Je zásadní si uvědomit, že vypočítaný poměr je pouze indikátorem nějakého hlediska výkonnosti společnosti, který vypovídá pouze o tom, co se stalo, ale nikoliv o tom, proč se to stalo. Poměry nejsou vhodné pro srovnávání mezi rozdílnými společnostmi, jelikož dostatečně nezobrazují velikosti jednotlivých společností. Neméně důležitá je v případě poměrové analýzy správná interpretace výsledků, která může být pro každou situaci specifická (Robinson, 2015).

Kislingerová (2007) mezi poměrové ukazatele řadí ukazatele likvidity, rentability, zadluženosti, aktivity a kapitálového trhu.

3.6.4.1 Ukazatele likvidity

Vypočtením ukazatelů likvidity lze posoudit, zda je organizace schopna včas splácet své krátkodobé závazky. Počítají se z položek rozvahy, kde jsou jednotlivá aktiva organizace seřazena podle stupně své likvidity neboli schopnosti rychle se přeměnit na hotovostní peníze. (Blaha, 1996).

Pouze dostatečně likvidní firma je schopna dostát svým závazkům, ovšem příliš vysoká hodnota likvidity znamená neefektivní hospodaření s peněžními prostředky. Vysoká likvidita značí o velké vázanosti peněz ve formách majetku, který nepřináší žádné nebo pouze minimální zhodnocení. Obecně lze ukazatele likvidity vyjádřit zlomkem, který ve svém čitateli obsahuje položky, kterými lze platit, a ve svém jmenovateli položky, které jsou nutné zaplatit. Zpravidla se používají tři základní ukazatele odlišné svým názvem a obsahem (Růčková, 2019).

3.6.4.1.1 Běžná likvidita

Ukazatel běžné likvidity (Current Ratio) patří mezi důležitý ukazatel viděný očima věřitelů. Vyjadřuje, kolikrát je společnost schopna vyhovět svým věřitelům, kdyby v daném okamžiku přetvořila všechna oběžná aktiva na hotovost. Smysl ukazatele se opírá o tvrzení, že pro zdařilou činnost společnosti je podstatné uhradit krátkodobé závazky z příslušných položek aktiv. Ideální hodnotu ukazatele nelze jednoznačně konstatovat, průměrně by se měla pohybovat v rozmezí od 1,6 do 2,5. Pro výpočet běžné likvidity je odvozen vztah:

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

(Kislingerová, 2007).

3.6.4.1.2 Pohotová likvidita

Pohotová likvidita (Quick Asset Ratio) pracuje s oběžnými aktivy očištěnými od zásob, jelikož zásoby jsou v případě rychlé přeměny na hotovost ztrátové. Ideálně by měla dosahovat hodnot v intervalu od 1 do 1,5. Velikost ukazatele 1 značí o schopnosti společnosti hradit své závazky bez nutnosti prodávat své zásoby. Výpočet se provádí podle vzorce:

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

(Kocmanová, 2013).

3.6.4.1.3 Okamžitá likvidita

Okamžitá likvidita (Cash Ratio) hodnotí, jakou má podnik schopnost platit právě splatné dluhy. Při jejím výpočtu se bere v potaz hodnota peněžních prostředků (hotovostních i na běžných účtech) a jejich ekvivalenty. Pojem ekvivalent v sobě zahrnuje volně obchodovatelné cenné papíry, splatné dluhy, směnečné dluhy a šeky. Minimální hodnota ukazatele by měla dosahovat alespoň 0,2. Okamžitou likviditu lze vyjádřit vzorcem:

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{peněžní prostředky} + \text{ekvivalenty}}{\text{okamžitě splatné závazky}}$$

(Sedláček, 2007).

Růčková (2019) z americké literatury přejímá doporučenou hodnotu pro okamžitou likviditu v rozmezí od 0,9 do 1,1. Některé prameny dolní hranici snižují na hodnotu 0,6, která je pro české prostředí vhodnější.

3.6.4.2 Ukazatele rentability

Ukazatelé rentability obecně vyjadřují poměr mezi ziskem jako požadovaným výstupem a k němu vynaloženými prostředky neboli vstupy. Vypovídají o tom, kolik jedna jednotka vstupů přinese jednotek výstupů. Jako zdroj informací slouží výkaz zisků a zrát.

3.6.4.2.1 Rentabilita vlastního kapitálu (ROE z anglického Return on Equity)

Tento ukazatel ukazuje konečný výsledek vloženého vlastního kapitálu. Stojí především v zájmu vlastníků. Nevýhodou tohoto ukazatele je fakt, že informuje o hodnotách minulého období a neobsahuje riziko dosažení zisku. Duchoň (2007) uvádí doporučenou hodnotu 5 %. Pro výpočet je odvozen vztah:

$$\text{Rentabilita vlastního kapitálu} = \frac{\text{hospodářský výsledek po zdanění}}{\text{vlastní kapitál}} * 100 [\%]$$

(Otrusínová, 2011).

3.6.4.2.2 Rentabilita celkového kapitálu (ROA z anglického Return on Assets)

Tento ukazatel sděluje informace o konečném výsledku vynaloženého vlastního i cizího kapitálu. Zájem o tento ukazatel projevují zejména manažeři a investoři. Výpočet se provádí dosazením do vzorce:

$$\text{Rentabilita celkového kapitálu} = \frac{\text{zisk před úroky a zdaněním}}{\text{celková aktiva (pasiva)}} * 100 [\%]$$

(Otrusínová, 2011).

3.6.4.2.3 Ukazatel rentability nákladů doplňkové činnosti

Kraftová (2002) pochybuje o rentabilitě jako způsobu hodnocení efektivnosti municipální firmy. To především z toho důvodu, že hlavním cílem municipální firmy je zajištění vyrovnanosti mezi náklady a výnosy, nikoliv vytváření zisku. Za nejpřísnější ukazatel efektivnosti municipální organizace je považován ukazatel rentability nákladů doplňkové (hospodářské) činnosti. Cílem je maximalizace hodnoty ukazatele, a pokud by hodnota nabývala záporných čísel, je nutné od doplňkové činnosti ustoupit. Výpočet vychází z následujícího vzorce:

$$\text{Rentabilita nákladů doplňkové činnosti} = \frac{\text{hospodářský výsledek doplňkové činnosti}}{\text{náklady doplňkové činnosti}} * 100 [\%]$$

(Kraftová, 2002).

3.6.4.3 Ukazatele zadluženosti

Ukazatele zadluženosti vyjadřují spojitost mezi vlastními a cizími zdroji, které jsou určené k financování organizace. Sledují velikost dluhů, které organizace používá k financování. Dluhy jsou nežádoucí z hlediska rizika finanční nestability organizace, ovšem zároveň pozitivně přispívají k celkové rentabilitě a s tím spojené vyšší tržní hodnotě organizace (Sedláček, 2007).

3.6.4.3.1 Celková zadluženost a kvóta vlastního kapitálu

Ukazatel celkové zadluženosti bývá též označován jako ukazatel věřitelského rizika nebo anglickým označením debt ratio. Věřitelé upřednostňují nižší hodnotu ukazatele. Doplňkem celkové zadluženosti je ukazatel kvóty vlastního kapitálu, který vyjadřuje finanční nezávislost podniku. Jejich součet je vždy roven 1.

Výši celkové zadluženosti a kvóty vlastního kapitálu lze zjistit vypočtením následujících vzorců:

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{celková aktiva}} * 100 [\%]$$

$$\text{Kvóta vlastního kapitálu} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{celková aktiva}} * 100 [\%]$$

(Sedláček, 2007).

Kocmanová (2013) uvádí doporučenou hodnotu ukazatele celkové zadluženosti v rozmezí od 0,3 do 0,6.

Hodnota vyšší než 0,5 poukazuje na skutečnost, že je většina aktiv podniku financována dluhem (Fernandes, 2014).

3.6.4.3.2 Krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem

Ukazatel krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem zkoumá vztah mezi majetkovou a finanční strukturou organizace. Aby nedošlo k ohrožení hospodaření organizace, dlouhodobý majetek by vždy měl být z větší části financován z vlastních zdrojů. K tomu dochází v případě, že je výsledná hodnota tohoto ukazatele větší než 1. Výpočet lze provést prostřednictvím následujícího vzorce:

$$\text{Krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{dlouhodobý majetek}}$$

(Knápková, 2010).

3.6.4.4 Ukazatele autarkie

Míra soběstačnosti obce je zachycena v ukazateli míry autarkie. Autarkii lze hodnotit na bázi výnosově nákladové nebo příjmově výdajové. Výnosově nákladová báze ukazuje, nakolik jsou obecní náklady pokryté získanými výnosy. Zahrnuje v sobě aplikované účetní principy, konkrétně se jedná o aktuálnost, realizační princip, věcnou shodu nákladů a výnosů a podobně. Autarkie na bázi příjmů a výdajů v sobě nezahrnuje vliv účetních principů. Její výsledek udává, v jakém rozsahu jsou obecní výdaje pokryty příjmy. Dle autorky Kraftové (2002) vyrovnanost hospodaření obce nastává v případě stoprocentního pokrytí výdajů příjmy. Autarkie je určena vztahem:

$$\text{Autarkie na bázi výnosově nákladové} = \frac{\text{výnosy}}{\text{náklady}} * 100 [\%]$$

$$\text{Autarkie na bázi příjmově výdajové} = \frac{\text{příjmy}}{\text{výdaje}} * 100 [\%]$$

(Kraftová, 2002).

3.7 Monitoring hospodaření územních samosprávných celků

Monitoring hospodaření územních samosprávných celků funguje jako posuzovatel hospodářské situace obcí a krajů. Je prováděn na základě vládního rozhodnutí, které bylo vydáno v rámci usnesení vlády ČR ze dne 23. října 2017 č. 742 o monitoringu hospodaření územních samosprávných celků. Navazuje na předešlý Monitoring hospodaření obcí, který MF realizovalo od roku 2009. Monitoring je prováděn prostřednictvím výpočtu 18 ukazatelů patřících do Soustavy informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU).

Soustava SIMU se skládá z následujících ukazatelů:

1. Počet obyvatel
2. Příjem celkem (po konsolidaci)
3. Úroky
4. Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků
5. Dluhová služba celkem
6. Ukazatel Dluhové služby (v %)
7. Průměr příjmů za poslední 4 roky
8. Zadluženost
9. Pravidlo rozpočtové odpovědnosti (v %)
10. Aktiva celkem
11. Cizí zdroje
12. Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)
13. Oběžná aktiva
14. Krátkodobé závazky
15. Celková likvidita
16. Stav na bankovních účtech
17. Stav na bankovních účtech zřízených příspěvkových organizací
18. Zadluženost zřízených příspěvkových organizací

Ze soustavy jsou klíčové především tři ukazatele. Za primární ukazatel je pokládáno pravidlo rozpočtové odpovědnosti. Představuje podíl dluhu k průměru příjmů za závěrečné 4 roky. Jeho hodnota by měla být menší než 60 %. Míru zadlužení majetku obce či kraje zachycuje podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům, který by neměl přesáhnout 25 %. Třetí

nejpodstatnější ukazatel je uváděn ukazatel celkové likvidity. Ideálně by jeho hodnota měla být vyšší než 1 (MFČR, 2018).¹

¹ Monitoring hospodaření územních samosprávných celků | Hospodaření obcí | Ministerstvo financí ČR. *Ministerstvo financí ČR* [online]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/hospodareni-obci/monitoring-hospodareni-uzemnich-samospra>

4 Vlastní práce

4.1 Základní údaje o obci

Obec Lužany se rozprostírá o délce 4,8 km a leží v Královéhradeckém kraji v okrese Jičín. Obec se nachází přibližně ve středu trojúhelníku tvořeného městy Jičín, Nová Paka a lázeňským městem Lázně Bělohrad. Obec se rozprostírá na přechodu Jičínské pahorkatiny a Krkonošského podhůří, průměrná nadmořská výška dosahuje 310 m n. m. Lužany se rozprostírají na jednom katastrálním území o rozměru 12,49 km². Severní částí obce protéká potok Studénka, na kterém je vybudován rybník Marešák, a střední a jižní částí protéká potok Lužanka. Oba potoky se vlévají do řeky Cidliny. Jižně od Lužan se nachází Kamenický les a ovocné sady.

První historická zmínka o obci, tehdy jako pouhé osadě, pochází již z roku 1052. Ve 14. století se už o Lužanech píše jako o velké vesnici. Název obce je pravděpodobně odvozen od četných louží, jelikož obec byla postavena v mělkém údolí, kde se louže nacházely. S historií obce je neoddelitelně spjat zaniklý hrad Mokřice, který se nacházel severně od obce. Dnes po něm zůstaly pouze valy a příkopy. Obec byla rozdělena na několik částí, které byly ve vlastnictví různých rodů. Posledními majiteli byla hrabata z Trautsmendorfu. Ve střední části obce se nachází gotický kostel zasvěcený Sv. Máří Magdaléně, který byl doložen již v roce 1360. Kostel byl v 18. století barokně upraven a později byl téměř celý přestavěn do klasicistního stylu (www.mistopisy.cz, 2022)².

V obci se nachází knihovna, kino, dva obchody se smíšeným zbožím, kostel s farou, hřbitov, veterinární ordinace, hasičská zbrojnice, hostinec, fotbalové hřiště a multifunkční hřiště. V obci funguje i pobočka české pošty, která je od roku 2020 v obci zachována v podobě Pošty Partner. Obec je zřizovatelem Základní a Mateřské školy Lužany. Základní škola nabízí první stupeň základního vzdělávání. Disponuje třemi učebnami s kapacitou 45 míst a mateřské škole náleží dvě učebny s kapacitou 36 míst. Škola provozuje školní družinu. V roce 2021 byla v budově bývalého obecního hostince zřízena zcela nová školní kuchyň s jídelnou. Její služby využívají žáci ze základní školy a školky, nově si pro obědy smí docházet i občané obce. V roce 1907 byl založen spolek TJ Sokol Lužany, který v současnosti zahrnuje fotbalový, šachový a cyklistický oddíl, oddíl kuželek, ledního hokeje

² Kraj Královéhradecký, okres Jičín, Lužany. *Místopisný průvodce po České republice – přehledný seznam obcí České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10062/luzany/>

a oddíl asociace sportu pro všechny. Od roku 1891 v obci funguje sbor dobrovolných hasičů. Sbor každoročně pořádá plesy, besídky, sběr železa a podílí se na pořádání akcí pro děti. V obci se na břehu rybníka Marešák nachází autokemp, který nabízí možnost ubytování a různých sportovních aktivit. Každý rok je v autokempu pořádán vyhlášený motorkářský sraz (www.luzany.cz, 2022)³.

4.2 Charakteristika majetku obce

Obec Lužany disponuje dlouhodobým hmotným majetkem, který je k 31. 12. 2020 podle rozvahy oceněn na 98 807 492 Kč. Hodnota pozemků činila 10 987 457 Kč. Jedná se o zemědělskou půdu, v převážné většině je to orná půda, sady a pár původních rozoraných cest. Obec také vlastní les, který se ovšem nachází na katastrálním území obce Úlibice. Les zaujímá plochu 9,81 ha a hospodaření v lese je jedna z podnikatelských činností obce.

Stavby ve vlastnictví obce jsou oceněny ve výši 61 054 631 Kč. Obci patří budova obecního úřadu, veterinární kliniky, obecního hostince s kinem a obecním bytem, hasičské zbrojnice s jedním obecním bytem, budova školy, zahradní domek na pozemku školy, obecní čistírna odpadních vod a budova po bývalém obecním hostinci. Hostinec je nyní přebudován na školní kuchyň s jídelnou a společenským sálem a aktuálně⁴ jsou v rekonstrukci 3 byty v druhém nadzemním patře. Naproti obecnímu úřadu se nachází obecní stodola, která je také ve vlastnictví obce. Obec vlastní i jeden objekt k bydlení, který je ovšem neobyvatelný. Dále je ve vlastnictví obce Autokemp Lužany, ve kterém obci náleží budova restaurace Koliba, budova sociálního zařízení, objekt čistírny odpadních vod pro autokemp, sklad kol, 8 rekreačních chatků a dalších 16 menších rekreačních chatků. Obec je spoluvlastníkem obytného domu, kde je umístěn jeden byt.

Obec v rámci své podnikatelské činnosti pronajímá celkem 3 bytové jednotky, společenskou místnost, zdravotní středisko a autokemp. Pronájem autokempu spadá pod hospodářskou činnost obce.

4.3 Organizační a demografická struktura obce

Organizační strukturu obce tvoří devítičlenné obecní zastupitelstvo. Starostou obce je Ing. Martin Mitlöhner a místostarostou Pavel Provazník. Jelikož obec nemá více než

³ Obec Lužany. *Obec Lužany* [online]. Dostupné z: <https://www.luzany.cz/>

⁴ Ke dni 1. 3. 2022

15 členů zastupitelstva, nezřizuje radu obce. Zastupitelstvo ustavuje pouze povinně zřizované výbory, a to finanční a kontrolní (www.luzany.cz, 2022).⁵

V nadcházející tabulce č. 6 je znázorněn vývoj a struktura počtu trvale hlášených obyvatel v obci. Uvedené údaje odpovídají vždy k 31. 12. daného roku. Z tabulky lze vidět, že počet trvale hlášených obyvatel v obci oproti bázi v roce 2016 klesá, v roce 2020 žilo v obci o 9 obyvatel méně než v roce 2016. Pouze rok 2020 vykazoval kladný celkový přírůstek obyvatelstva. V Lužanech mají velmi nepatrnou přesilu muži nad ženami.

Tabulka 6 Počet trvale hlášených obyvatel v obci podle pohlaví za období 2016-2020

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obyvatel	596	590	585	582	587
z toho muži	299	295	295	294	296
z toho ženy	297	295	290	288	291
Bazický index	1	0,99	0,982	0,977	0,985

Zdroj: ČSÚ, 2022

V níže uvedené tabulce č. 7 je zkoumána věková struktura obyvatelstva. Největší zastoupení v obci mají lidé v produktivním věku od 15-64 let. Počet lidí v poproduktivním věku vyjma roku 2016 převyšuje počet lidí v předproduktivním věku a každým rokem přibývá. Naopak nejmladší věková skupina má klesající trend. To způsobuje stárnutí obyvatelstva, které se v budoucnu projeví zvýšeným požadavkem na rozšíření sociálních služeb v obci.

Tabulka 7 Věková struktura obyvatelstva za období 2016-2020

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
0-15 let	101	96	95	92	93
15-64 let	398	391	385	382	380
65 a více let	97	103	105	108	114
Průměrný věk	41,1	41,6	42,3	42,9	43,1

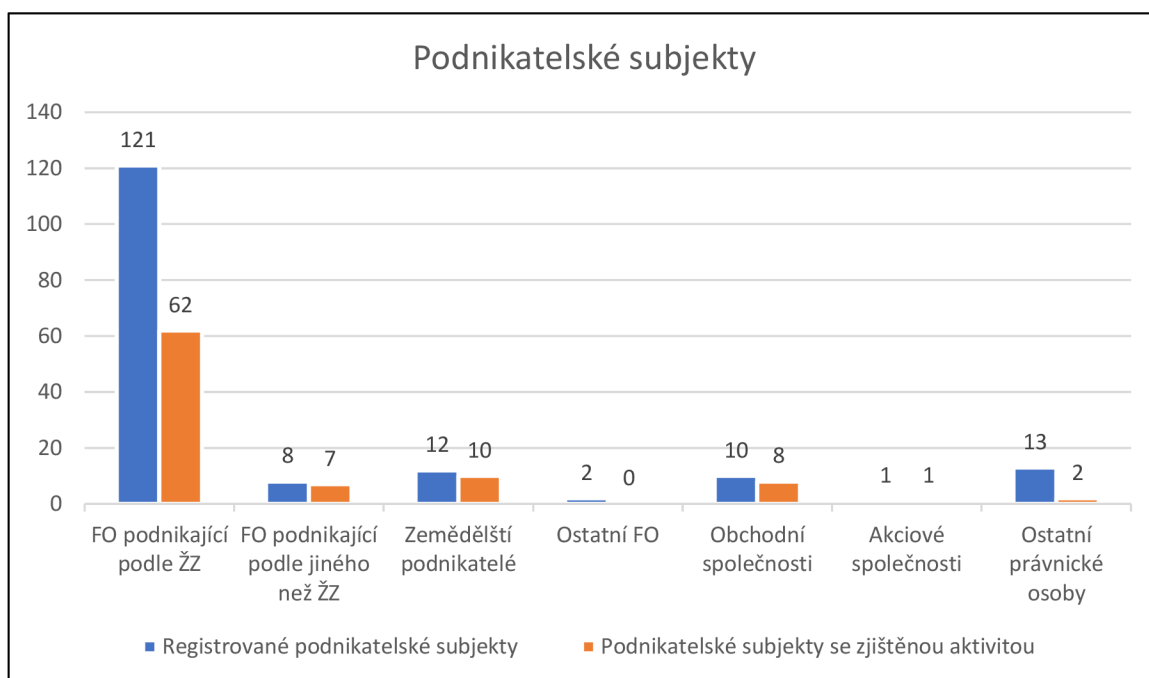
Zdroj: ČSÚ, 2022

Níže znázorněný graf č. 1 vyjadřuje strukturu podnikatelských subjektů podle právní formy k 31. 12. 2020. Celkem má v obci registrované sídlo 167 podnikatelských subjektů, z toho 90 je aktivních. Podnikatelské subjekty zajišťují v obci dostatečnou nabídku základních služeb. Jedná se o kadeřnické a kosmetické služby, opravy aut, autoklempířské práce, kovoobráběcí dílnu, truhlárnu a výrobu nábytku. V obci sídlí jedna akciová společnost. Jedná se o společnost Lužanská zemědělská a.s. Společnost se zaměřuje na

⁵ Obec Lužany. *Obec Lužany* [online]. Dostupné z: <https://www.luzany.cz/>

pěstování obilí, jablek, višní, technické řepky a na zpracování vepřového masa. Lužanská zemědělská je také největším zaměstnavatelem v obci, v roce 2020 společnost zaměstnávala celkem 66 osob.

Graf 1 Podnikatelské subjekty dle právní formy za rok 2020

Zdroj: ČSÚ, 2022

4.4 Analýza rozpočtu obce

Správná analýza rozpočtu je nedílnou součástí pro rozbor hospodaření obce. Rozpočtová skladba umožňuje rozpočet dělit na dvě části – část běžnou a kapitálovou. Tato kapitola se zabývá analýzou běžného a kapitálového rozpočtu obce Lužany mezi lety 2016 až 2020.

4.4.1 Běžný rozpočet

Běžný rozpočet bilancuje běžné příjmy a výdaje, tedy takové příjmy a výdaje, u kterých se každým rokem předpokládá jejich pravidelné opakování. Jeho součástí ovšem mohou být i náhodné a neopakující se příjmy a výdaje. Tato část rozpočtu by rozhodně neměla z dlouhodobého hlediska dosahovat deficitu, který značí o špatném hospodaření obce.

4.4.1.1 Běžné příjmy

Běžné příjmy slouží k financování běžných výdajů, které je nutné hradit z titulu své provozní činnosti. Do této skupiny spadají daňové příjmy, nedaňové příjmy a běžné přijaté transfery. Struktura běžných příjmů je znázorněna v tabulce č. 8.

Tabulka 8 Běžné příjmy za období 2016-2020 v Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	Procenta 2020
Daňové příjmy	8 279 676	8 726 856	9 848 574	10 394 987	9 995 756	74 %
Nedaňové příjmy	328 122	371 994	345 993	728 727	655 565	4,9 %
Běžné přijaté transfery	628 852	776 498	887 324	2 163 909	2 849 514	21,1 %
Celkem	9 236 650	9 875 348	11 081 891	13 287 623	13 500 835	100 %
Koeficient růstu	1	1,069	1,122	1,199	1,016	-

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu 2016-2020, vlastní zpracování

Z tabulky je možné si povšimnout rostoucí tendence celkových běžných příjmů. K nejvyššímu meziročnímu růstu došlo mezi lety 2018 a 2019. Průměrné tempo růstu je 1,099. Nejobsáhlejší položku běžných příjmů zastupují daňové příjmy. Nejvyšší hodnota daňových příjmů, které bylo dosaženo v roce 2019, zaujímá 78,23 % z celkových běžných příjmů téhož roku. Naopak mezi pravidelně nejnižší příjmy patří nedaňové příjmy, které výrazně vyrostly v posledních dvou letech. Nejvyšší hodnota v roce 2019 zaujímá pouhých 5,5 % z běžných příjmů roku 2019. Běžné přijaté transfery vykazovaly prudký nárůst v letech 2019 a 2020. V roce 2020 se na celkových příjmech ze 74 % podílely daňové příjmy, ze 4,9 % nedaňové příjmy a ze zbývajících 21,1 % běžné přijaté transfery.

4.4.1.1.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy patří mezi nejvýznamnější skupinu příjmů. Vysoce ovlivňují finanční stabilitu a autonomii obce, přestože na jejich výši má obec pouze minimální vliv. Do obecního rozpočtu plynou na základě rozpočtového určení daní. V rámci něho je vymezeno, kterou daň a jak velký podíl z celostátního hrubého výnosu daně obce získají. Lze rozlišovat daně sdílené a svěřené. Výnos ze svěřených daní odchází přímo do rozpočtu obce. Mezi svěřené daně patří daň z příjmů právnických osob, kde je poplatníkem obec, a daň z nemovitostí. U dani z nemovitostí mají obce částečnou daňovou povinnost a mohou do

jisté míry ovlivnit výši výnosu. Například zvýšením nebo snížením koeficientu podle počtu obyvatel, kterým se násobí centrálně stanovená sazba daně, nebo stanovením či nestanovením místního koeficientu. Sdílené daně zastupují daně z příjmů a DPH (daň z přidané hodnoty). Každý rok Ministerstvo financí ve vyhlášce určuje procentní podíl jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu těchto daní. Podíl je určen podle čtyř ukazatelů, kterými jsou: počet obyvatel, výměra katastrálního území obce, počet dětí navštěvujících školu zřizovanou obcí a koeficient postupných přechodů. Do skupiny daňových příjmů také připadají i místní poplatky, které si obec určuje sama. V tabulce č. 9 je znázorněna struktura a výše jednotlivých daňových příjmů dle druhového třídění rozpočtové skladby.

Tabulka 9 Daňové příjmy za období 2016-2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	Procenta 2020
Daně z příjmů FO	1 787	1 924	2 219	2 620	2 335	23,4 %
Daně z příjmů PO	2 391	2 085	1 991	2 206	2 130	21,3 %
Obecné daně ze zboží a služeb v tuzemsku	2 967	3 463	4 150	4 333	4 253	42,6 %
Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí	18	1	247	2	4	-
Místní poplatky	300	330	354	358	407	4 %
Ostatní odvody z vybraných činností a služeb	32	-	-	-	-	-
Správní poplatky	12	10	12	9	10	0,1 %
Daně v oblasti hazardních her	-	43	48	52	59	0,6 %
Daně z majetku	773	871	827	814	799	8 %
Celkem	8 280	8 727	9 848	10 395	9 995	100 %
Koeficient růstu	1	1,05	1,13	1,06	0,96	-

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu 2016-2020, vlastní zpracování

Z tabulky lze vidět, že největší část daňových příjmů obce je tvořena podseskupením obecné daně ze zboží a služeb v tuzemsku, které obsahuje položku DPH. Tato daň rostla od roku 2016 do svého maxima v roce 2019, poslední rok lehce poklesla. Nejvyšší hodnota 4 333 138 Kč představovala celkem 41,7 % z celkových daňových příjmů roku 2019. Druhou nejobjemnější položkou jsou daně z příjmů fyzických osob, které mají rostoucí trend. Nárůst daní byl zapříčiněn zvýšením celostátně vybraného inkasa daní. To nastalo v důsledku růstu ekonomiky a snahám státu o zajištění efektivnějšího výběru daní se zaměřením na předcházení krácení daní. Propad v posledním sledovaném roce se týkal všech

sdílených daní a byl ovlivněn poklesem ekonomiky v důsledku pandemie Covid-19. Další podseskupení daňových příjmů tvoří daně z příjmů právnických osob. Ty jsou dány součtem daně z příjmů právnických osob a daně z příjmů právnických osob za obce. Na rozdíl od DPH nevykazuje růst, nejvyšší hodnoty měla v roce 2016 a nejnižší v roce 2018. Další podstatnou položkou je daň z nemovitých věcí, která je v tabulce obsažena pod seskupením daně z majetku. Tato daň patří mezi svěřené daně, tedy celý její výnos připadá obci. Nejvyšší hodnoty nabývala v roce 2017. Po celé sledované období nebyl v žádném roce stanoven místní koeficient a koeficient podle počtu obyvatel byl roven 1. Obec tedy na dani z nemovitostí vybírá ty nejnižší částky, které ji zákon umožňuje. Nejvíce finančních prostředků za místní poplatky bylo v obecním rozpočtu shromážděno v roce 2020 a tato částka představovala 4 % z vybraných daňových příjmů. Obec vybrala nejvíce financí z poplatku za provoz systému shromažďování, sběru a přepravy. Za tento poplatek obec v roce 2020 obdržela 319 tis. Kč, tj. o 31,86 % více než v roce 2016. Toto navýšení je způsobeno růstem poplatků za svoz odpadů. V roce 2016 činily poplatky za svoz odpadů 410 Kč za dospělého občana, v roce 2020 byla již částka na hodnotě 550 Kč za dospělého občana. Obec dále vybírá poplatky ze psů, za lázeňský a rekreační pobyt a poplatek ze vstupného, který se rovnal konstantní hodnotě 30 000 Kč. Jednalo se o poplatek ze vstupného na moto sraz, u kterého byla domluvena paušální částka.

4.4.1.1.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy vycházejí z aktivity obce a nelze s nimi dopředu zcela počítat, jelikož mají charakter spíše náhodných příjmů. Struktura nedaňových příjmů je znázorněna v tabulce č. 10.

Tabulka 10 Nedaňové příjmy za období 2016–2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	Procenta 2020
Příjmy z pronájmu pozemků	43	65	65	65	65	9,9 %
Příjmy z pronájmu ostatních nemovitých věcí a jejich částí	120	133	124	193	192	29,3 %
Příjmy z poskytování služeb a výrobků	31	40	39	35	201	30,7 %
Příjmy z prodeje zboží	36	24	14	4	15	2,4 %
Příjmy z prodeje KM ⁶ a DDM ⁷	4	37	-	2	21	3,2 %
Příjaté pojistné náhrady	11	-	-	-	52	7,9 %
Příjaté nekapitálové příspěvky a náhrady	65	71	103	102	104	15,9 %
Příjmy z vlastní činnosti jinde nespecifikované	5	1	-	-	2	0,3 %
Příjmy z úroků	1	1	1	1	1	0,15 %
Ostatní nedaňové příjmy jinde nezařazené	-	-	-	321	2	0,3 %
Příjaté neinvestiční dary	-	-	-	5	-	-
Ostatní přijaté vratky transferů	12	-	-	-	-	-
Celkem	328	372	346	728	655	100 %
Koeficient růstu	1	1,13	0,93	2,1	0,9	-

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu 2016-2020, vlastní zpracování

Příjmy z pronájmů pozemků jsou od roku 2017 v konstantní výši 64 812 Kč. Jedná se o pronájem zemědělské půdy, převážně orné půdy a sadů. Pronajímá si je společnost Lužanská zemědělská a.s. Vyšší příjmy z hlediska pronájmů představují pronájmy ostatních nemovitých věcí a jejich částí. Obec mezi lety 2016-2018 pronajímala celkem 2 bytové jednotky, jednu společenskou místnost a zdravotní středisko. V roce 2019 přibyl pronájem další jedné bytové jednotky. Proto v letech 2019 a 2020 došlo ke zvýšení příjmů z pronájmů ostatních nemovitých věcí. Příjmy z poskytování služeb a výrobků byly výrazně navýšeny v roce 2020. Na částku přes 201 tis. Kč má vliv příjem téměř 142 tis. Kč na paragrafu záležitosti pošt. Obec se od roku 2020 stala provozovatelem Pošty Partner, jelikož se Česká pošta rozhodla pobočku v Lužanech zrušit vlivem nízké finanční výnosnosti. Za provozování Pošty Partner obci náleží provize z prodeje poštovních služeb. V roce 2019 obec přijala dotaci z projektu Kamarádi bez hranic ve výši 321 tis. Kč.

⁶ Krátkodobý majetek

⁷ Drobný dlouhodobý majetek

4.4.1.1.3 Běžné přijaté transfery

V níže uvedené tabulce č. 11 je znázorněna výše jednotlivých položek běžných transferů. V tabulce je možno si všimnout výrazného růstu běžných transferů. V roce 2020 je výše transferů rovna čtyřapůlnásobku hodnoty roku 2016. V letech 2019 a 2020 má vysoký podíl položka převody z rozpočtových účtů. Nejvíce finančních prostředků v roce 2019 obec získala z titulu ostatních transferů ze státního rozpočtu. Největší vliv na to má poskytnutá dotace od MŠMT ve výši 920 156 Kč určená pro školu a dotace na zmírnění kůrovcové kalamity ve výši 194 831 Kč. V roce 2020 je nejobjemnější položkou transfery ze všeobecné pokladní správy státního rozpočtu. V tomto roce obec přijala jednorázový příspěvek na zmírnění dopadů COVID-19 ve výši 727 500 Kč a příspěvek na výdaje spojené s volbami ve výši 31 000 Kč. Kraj poskytl neinvestiční dotaci 800 tis. Kč na vybudování školní kuchyně. Položka ostatní neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu zahrnovala dotace na zmírnění kůrovcové kalamity a dotaci z operačního programu zaměstnanost.

Tabulka 11 Běžné přijaté transfery za období 2016-2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	Procenta 2020
NPT ⁸ ze všeobecné pokladní správy SR	30	18	53	29	759	26,6 %
NPT ze SR ⁹ v souhrnu dotačních vztahů	108	115	120	128	132	4,6 %
Ostatní NPT ze SR	491	643	714	1 412	619	21,7 %
Převody z rozpočtových účtů	-	-	-	595	540	18,9 %
NPT od krajů	-	-	-	-	800	28,1 %
Celkem	629	776	887	2 164	2 850	100 %
Koeficient růstu	1	1,23	1,14	2,44	1,32	-

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu 2016-2020, vlastní zpracování

⁸ Neinvestiční přijaté transfery

⁹ Státní rozpočet

4.4.1.2 Běžné výdaje

Běžné výdaje reprezentují výdej finančních prostředků z rozpočtu za účelem financování běžného provozu obce včetně financování běžného provozu zřízené příspěvkové organizace. V níže uvedené tabulce č. 12 jsou rozděleny běžné výdaje obce Lužany podle odvětvového třídění rozpočtové skladby.

Tabulka 12 Běžné výdaje za období 2016–2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	Procenta 2020
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	32	265	133	93	570	7,9 %
Služby pro obyvatelstvo	2 182	2 166	3 221	3 434	2 705	37,6 %
Sociální věci a politika zaměstnanosti	32	48	49	34	30	0,4 %
Bezpečnost státu a právní ochrana	82	146	369	223	210	2,9 %
Všeobecná veřejná správa a služby	2 060	1 794	1 981	2 814	3 690	51,2 %
Celkem	4 388	4 419	5 753	6 598	7 205	100 %
Koeficient růstu	1	1,007	1,3	1,15	1,09	-

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu 2016-2020, vlastní zpracování

Z tabulky je možno zpozorovat postupné zvyšování běžných výdajů. K nejrychlejšímu růstu došlo mezi lety 2017 a 2018. Rozdíl mezi úvodním a konečným rokem je přes 2,8 mil. Kč. S ohledem na částky, ve kterých se pohybují běžné výdaje, lze hovořit o velmi vysokém zvýšení, oproti úvodnímu roku hodnota narostla o 64,2 %. Mezi oblastí, kam pravidelně spadá nejvíce finančních prostředků, patří skupina služby pro obyvatelstvo a všeobecná veřejná správa a služby. Tyto oblasti jsou podrobněji rozebrány v následující tabulce č. 13. Do skupiny průmyslová a ostatní odvětví hospodářství především náleží výdaje na opravy a udržování silnic a chodníků. Tyto výdaje byly nejvyšší v roce 2020, ve kterém oproti předcházejícím rokům přibyly i výdaje na správu Pošty Partner ve výši 184 tis. Kč. Skupinu bezpečnost státu a právní ochranu tvoří výdaje na požární ochranu.

Tabulka 13 Služby pro obyvatelstvo a všeobecná veřejná správa a služby za období 2016 a 2020 v tis. Kč

Rok	2016	2020	Bazický index
Služby pro obyvatelstvo			
Komunální služby a územní rozvoj	843	1 099	1,3
Nakládání s odpady	337	575	1,7
Předškolní a školní vzdělávání	398	566	1,42
Všeobecná veřejná správa a služby			
Zastupitelské orgány	769	1 114	1,45
Regionální a místní správa	562	744	1,32

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu 2016, 2020, vlastní zpracování

Ze skupiny služeb pro obyvatelstvo jsou pravidelně nejnákladnější komunální služby a územní rozvoj, nakládání s odpady a předškolní a základní vzdělávání. Tyto tři pododdíly v roce 2020 v sobě zahrnovaly finanční prostředky ve výši 2,221 mil. Kč, což představuje přibližně 82 % finančních prostředků spadajících pod služby pro obyvatelstvo.

Komunální služby a územní rozvoj zahrnovaly zejména veškeré výdaje na platy technických zaměstnanců, ochranné pracovní pomůcky, náklady na opravu techniky, veřejné osvětlení, pohonné hmoty a pojištění vozidel a techniky. Růst výdajů je způsoben růstem ceny za elektrickou energii, opravy a za pojištění techniky. Platy zaměstnanců v pracovním poměru vzrostly o necelých 30 tis. Kč na částku 493 tis. Kč za rok 2020.

Do pododdílu nakládání s odpady spadají finance na sběr a svoz nebezpečných odpadů, zde se jedná především o náklady na dopravu nebezpečného odpadu. Obec realizuje mobilní sběr nebezpečného odpadu jednou za rok u obecní stodoly. Dále sem patří sběr a svoz komunálních odpadů, především nákup pytlů a popelnic, ale hlavně výdaje na vývoz popelnic, který se zajišťován Technickými službami města Jičína. Paragraf ostatní nakládání s odpady zahrnuje poplatek sběrnému dvoru v Mlázovicích, kam mohou občané obce bezplatně odvézt odpad. Poplatek v roce 2020 činil 60 tis. Kč. Z tohoto pododdílu nejvíce zdražuje sběr a svoz komunálních a ostatních odpadů.

Výše celkové sumy v pododdílu předškolní a školní vzdělávání závisí na hodnotě poskytnutých neinvestičních příspěvků a transferů. V roce 2016 činila výše poskytnutých finančních prostředků pro školu 350 tis. Kč a v roce 2020 450 tis. Kč. Nejvyšší byla ovšem v roce 2019, kdy dosahovala částky 1,37 mil. Kč.

Ze všeobecné veřejné správy a služeb je nejvýraznější pododdíl zastupitelské orgány, který zahrnuje odměny zastupitelům a povinné odvody na sociální a veřejné zdravotní pojištění. Odměny zastupitelům vykazují rostoucí trend, z částky 582 tis. Kč za rok 2016

vystoupaly na částku 861 tis. Kč v roce 2020. Částky za povinné pojištění také vzrostly, a to o 47 tis. Kč.

V pododdílu regionální a místní správa jsou začleněny výdaje na činnost místní správy. Především se jedná o výdaje na platy zaměstnancům v pracovněprávním poměru, s tím související povinné pojistné a výdaje na elektrickou energii. Výdaje na platy zaměstnancům vzrostly o 62 tis. Kč na částku 320 tis. Kč v roce 2020. S růstem platů je neoddělitelně spjat i růst povinných odvodů na pojištění, a to o 24 tis. Kč. Elektrická energie se v roce 2020 vyšplhala na částku 113 tis. Kč, zatímco v roce 2016 pouze na částku 36 tis. Kč.

V roce 2019 a 2020 má vysoký vliv na nárůst výdajů ve skupině všeobecná veřejná správa a služby pododdíl převody vlastním fondům v rozpočtech územní úrovně, který v roce 2020 zahrnoval finance ve výši 1 230 706 Kč. Jednalo se o převod 540 tis. Kč do vlastní pokladny, převod 200 tis. Kč do Fondu financování a obnovy vodohospodářského majetku a obdrženou dotaci na les, který ovšem spadá pod hospodářskou činnost obce, proto byla částka převedena na účet ekonomické činnosti.

4.4.1.3 Saldo běžného rozpočtu

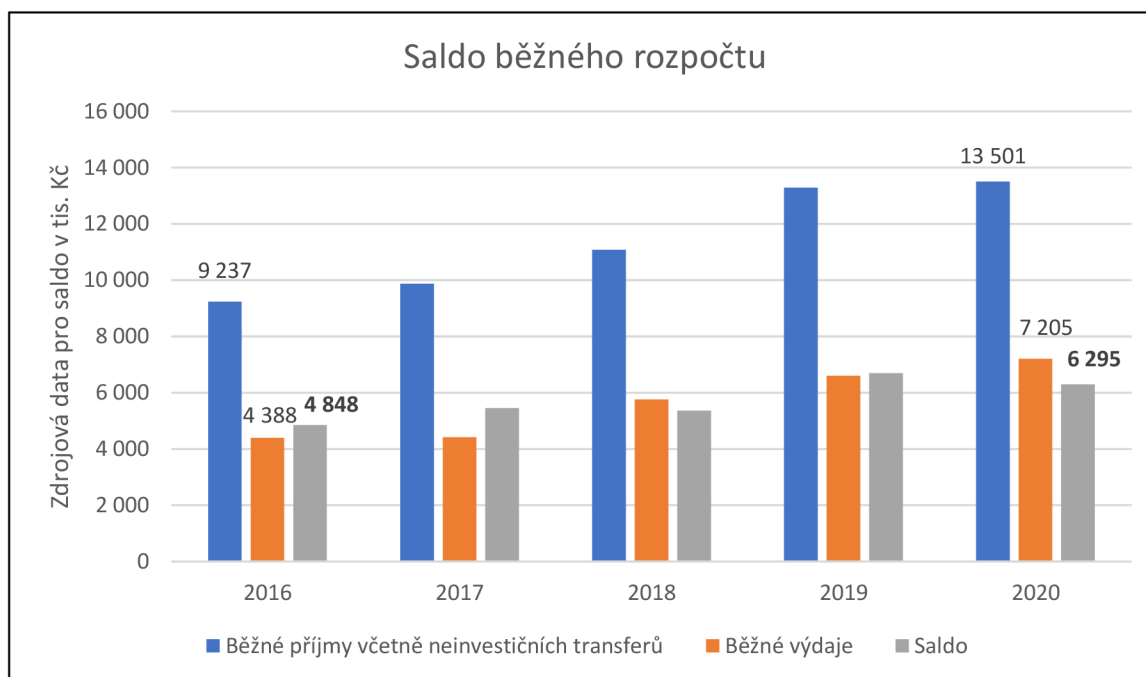
Saldo rozpočtu obecně vyjadřuje rozdíl mezi příjmovou a výdajovou stránkou rozpočtu. Pro hodnocení celkového salda je podstatné rozlišovat, zda se jedná o saldo běžného či kapitálového rozpočtu. Saldo běžného rozpočtu patří mezi nejdůležitější ukazatel finanční stability municipality. Mělo by dosahovat kladných čísel, tudíž příjmy by měly převyšovat výdaje. Poté lze rozpočet považovat za přebytkový. Ke schodkovému rozpočtu dochází v případě, že běžné výdaje převyšují běžné příjmy. Saldo je nutné hodnotit z dlouhodobého hlediska, obzvláště pokud je rozpočet ve schodku. Schodkový rozpočet značí o finanční nestabilitě, ovšem pokud má obec dostatek finančních prostředků z minulých let, nemusí nutně znamenat negativní jev. Vývoj sald běžných rozpočtů znázorňuje tabulka č. 14.

Tabulka 14 Saldo běžného rozpočtu za období 2016-2020 v Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Běžné příjmy včetně běžných neinvestičních transferů	9 236 650	9 875 348	11 081 891	13 287 623	13 500 835
Běžné výdaje	4 388 156	4 419 401	5 752 513	6 598 129	7 205 356
Saldo	4 848 494	5 455 947	5 356 678	6 689 494	6 295 479
Podíl přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech [%]	52,49	55,25	48,34	50,34	46,63

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu 2016-2020, vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že v každém uvedeném roce saldo dosahovalo kladného výsledku. Běžné příjmy byly vždy vyšší než běžné výdaje. Kromě let 2018 a 2020 bylo saldo dokonce vyšší než běžné výdaje, což znamená, že běžné příjmy přerostly běžné výdaje o více než dvojnásobek. Obec dokázala redukovat své výdaje na nízké částky a každým rokem si na svém provozu ušetřila minimálně 4,8 mil. Kč. Z hlediska běžného rozpočtu lze za nejúspěšnější rok považovat rok 2019, kdy se hodnota salda rovnala výši 6 689 494 Kč. Běžné výdaje jsou kryty běžnými příjmy s adekvátní rezervou. Vývoj salda je též mapován v grafu č. 2.

Graf 2 Saldo běžného rozpočtu obce Lužany za období 2016-2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 14

4.5 Kapitálový rozpočet

Kapitálový rozpočet zahrnuje náhodné, většinou neopakované finanční prostředky. Má úlohu zajišťovatele investic. Tedy dlouhodobých statků, které bývají finančně nákladné, ale přinášejí dlouhodobý užitek. Jelikož jsou příjmy a výdaje pouze jednorázové, kapitálový rozpočet může být sestaven ve schodku za předpokladu, že schodek bude kryt našetřenými finančními prostředky z minulých let nebo přebytkem běžného rozpočtu.

4.5.1.1 Příjmy kapitálového rozpočtu

Do skupiny příjmů kapitálového rozpočtu jsou zařazeny kapitálové příjmy a přijaté investiční transfery. Kapitálové příjmy spadají pod třídu 3 druhového třídění rozpočtové skladby. Obec Lužany disponovala příjmy z prodeje pozemků a ostatního hmotného dlouhodobého majetku. Jejich výše je uvedena v tabulce č. 15.

Tabulka 15 Kapitálové příjmy za období 2016-2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Příjmy z prodeje pozemků	96	177	-	-	53
Příjmy z prodeje ostatního hmotného dlouhodobého majetku	-	-	-	129	-
Celkem	96	177	0	129	53
Podíl na celkových příjmech [%]	0,98	1,35	-	0,68	0,26

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu 2016-2020, vlastní zpracování

Kapitálové příjmy představují pouze nepatrnou část obecních příjmů. V roce 2017, kdy byla jejich hodnota nejvyšší, tvořily pouhých 1,35 % celkových příjmů. V roce 2018 obec dokonce nevykazovala žádné kapitálové příjmy.

Transfery jsou jednostranné platby, za které jejich poskytovatel nezíská žádnou protihodnotu. Nejčastěji se jedná o dotace. O dotaci si musí obec zažádat a splnit podmínky pro její poskytnutí. Struktura přijatých investičních transferů je znázorněna v tabulce č. 16.

Tabulka 16 Přijaté investiční transfery za období 2016-2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Investiční přijaté transfery od kraje	416	-	494	-	2 409
Ostatní investiční přijaté transfery ze stát. rozpočtu	-	218	1 927	3 369	1 186
Investiční přijaté transfery ze státních fondů	-	2 811	-	2 182	-
Investiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy státního rozpočtu	-	-	-	-	2 861
Celkem	416	3 029	2 421	5 551	6 456
Podíl na celkových příjmech [%]	4,3	23,2	17,9	29,3	32,3

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu 2016-2020, vlastní zpracování

Od roku 2016 až 2020 byly celkem přijaty finanční prostředky ve výši 17 873 tis. Kč. Tato částka je poměrně vysoká, pokud se bere v potaz velikost obce. Na jednoho obyvatele připadá přibližně 30 400 Kč za všech pět let. Nejnižší sumu obec obdržela v roce 2016 a naopak nejvyšší v roce 2020. Částka v roce 2020 představovala 32,3 % celkových příjmů obce. I v minulých letech jsou podíly transferů na celkových příjmech velmi vysoké. V roce 2016 byla přijata dotace od Královéhradeckého kraje za účelem zlepšení komunikace, která obsluhuje 11 objektů k bydlení a čistírnu odpadních vod. V roce 2017 byla ze státního rozpočtu přijata dotace 101 tis. Kč na vybudování odpočinkového místa s dětskými herními prvky a dotace na obnovu kamenného křucifixu v obci. Největší dotace byla přijata ze Státního fondu dopravní infrastruktury a jednalo se o dotaci na výstavbu chodníků v celkové délce 921,5 m. V roce 2018 bylo z krajského rozpočtu přijato 110 tis. Kč na pořízení územního plánu obce a dalších 383 tis. Kč na úpravy budovy obecního úřadu. Od Ministerstva pro místní rozvoj byla obdržena dotace ve výši 1 752 tis. Kč na výstavbu multifunkčního hřiště a dalších 174 tis. Kč na pořízení územního plánu obce. V roce 2019 kraj poskytl dotaci ve výši 1 182 tis. Kč na vybudování školní kuchyně a další 1 mil. Kč na nákup nové cisternové automobilové stříkačky pro JSDH Lužany. Dalších 2,5 mil. Kč na nákup stříkačky přidalo dotací Ministerstvo vnitra. Ministerstvo pro místní rozvoj rozdalo v dotacích částku 869 tis. Kč, z toho 856 tis. Kč připadlo na nákup dopravního automobilu pro JSDH a zbylá částka připadla na úpravy komunikace v úvozu. Rok 2020 byl na dotace nejštedřejší. Kraj poskytl 2 mil. Kč na vybudování školní kuchyně, 289 tis. Kč na úpravy chodníků a 120 tis. Kč na zpracování projektové dokumentace na ČOV. Ministerstvo pro místní rozvoj poskytlo 694 tis. Kč na úpravy komunikace v úvozu a 492 tis. Kč na dětské hřiště pro školu. Ze všeobecné pokladní správy plynula dotace 2 861 tis. Kč na vybudování multifunkčního hřiště.

4.5.1.2 Výdaje kapitálového rozpočtu

V níže uvedené tabulce č. 17 je znázorněna struktura kapitálových výdajů obce.

Tabulka 17 Kapitálové výdaje za období 2016-2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Budovy, haly, stavby	1 927	9 817	3 449	3 607	11 101
Pozemky	-	388	6	33	40
Dopravní prostředky	-	111	913	6 519	-
Ostatní nákup dlouhodobého nehmotného majetku	-	14	218	-	36
Účelové investiční transfery nepodnikajícím FO	65	84	64	-	-
Celkem	1 992	10 414	4 650	10 159	11 177
Podíl na celkových výdajích [%]	31,22	70,21	44,70	60,62	60,8
Podíl přijatých investičních transferů na kapitálových výdajích [%]	20,88	29,09	52,06	54,64	57,76

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu 2016-2020, vlastní zpracování

Z celkových výdajů zaujímají kapitálové výdaje velmi podstatné místo. V letech 2017, 2018 a 2020 se na celkových výdajích podílely z více jak 60 %. Ukazatel podílu přijatých investičních transferů na kapitálových výdajích se v prvních dvou sledovaných letech nedostal ani na hodnotu 30 %, což svědčí o nepřilíš vysoké závislosti realizovaných investic na transferech. Nicméně tento ukazatel od roku 2018 převyšuje hodnotu 50 % a obec se dostává do vyšší závislosti na přijatých transferech. Díky transferům je obci umožněno našetřit více vlastních finančních prostředků získaných z běžné činnosti.

Vysoká hodnota kapitálových výdajů je způsobena především položkou budovy, haly a stavby. Položka pozemky byla nejvyšší v roce 2017, kdy došlo k odkupu pozemků na školní zahradě od královéhradeckého biskupství ve výši 375 tis. Kč. Odkup byl nezbytný, jelikož se plánovalo na odkoupeném pozemku vystavět multifunkční hřiště. Částka 218 tis. Kč z roku 2018 připadla na zhotovení územního plánu obce. Položka dopravní prostředky zaujímala nejvyšší hodnotu v roce 2019, kdy představovala 64 % ze všech kapitálových výdajů v roce 2019. Částka připadla na nákup nové cisternové automobilové stříkačky pro Sbor dobrovolných hasičů Lužany. O rok dříve byl pro výkon činnosti SDH Lužany nakoupen nový dopravní automobil za částku 860 tis. Kč. V roce byl 2017 pořízen nový zahradní traktor.

Účelové investiční transfery nepodnikajícím fyzickým osobám v letech 2016–2018 zahrnují poskytnuté dotace na vybudování kanalizačních přípojek.

4.5.1.2.1 Výdaje na položce „Budovy, haly a stavby“

Budovy, haly a stavby patří mezi pravidelně nejnákladnější položky. V následující tabulce č. 18 jsou uvedeny nejvýznamnější investiční stavby.

Od roku 2017 probíhala v obci rekonstrukce veřejného osvětlení, které bylo plně financováno z obecního rozpočtu. Společně s rekonstrukcí veřejného osvětlení probíhala i modernizace elektrického vedení. Celkem se instalovalo 2 100 metrů podzemního vedení a 1 200 metrů nadzemního vedení.

Dalším významným projektem byla obnova a vybudování nových chodníků. Od roku 2016 bylo vybudováno a zrekonstruováno celkem 2 003 metrů chodníků.

Tabulka 18 Nejvýznamnější kapitálové stavby za období 2016-2020 v tis. Kč

Rok	Částka	Účel
2016	944	úprava místní komunikace na dolním konci obce
	594	rekonstrukce obecního bytu v budově kina
2017	3 712	vybudování chodníků podél silnice III/28427 – I. etapa
	531	rekonstrukce veřejného osvětlení
	4 014	odkup budovy bývalého obecního hostince
	1 322	výstavba multifunkčního hřiště na pozemku školy
2018	2 774	výstavba multifunkčního hřiště na pozemku školy
	365	rekonstrukce veřejného osvětlení
2019	859	úpravy budovy obecního úřadu
	828	stavební úpravy hasičské zbrojnice – garáže
	1 254	rekonstrukce veřejného osvětlení
	239	odkup spoluvlastnického podílu 1/3 k části domu č.p. 4
2020	3159	vybudování školní kuchyně
	949	obnova dětského hřiště na pozemku školy
	4 573	rekonstrukce chodníků, vybudování přechodu pro chodce
	407	rekonstrukce veřejného osvětlení
	1 793	úpravy komunikace na p. č. 147/1

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu 2016-2020, vlastní zpracování

4.5.1.3 Saldo kapitálového rozpočtu

Saldo kapitálového rozpočtu představuje kapitálové příjmy snížené o kapitálové výdaje. Jeho výsledek může skončit ve schodku, pokud má obec finanční prostředky na jeho krytí našetřeny z ostatních činností. Výše salda je uvedena v tabulce č. 19.

Tabulka 19 Saldo kapitálového rozpočtu za období 2016-2020 v Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Kapitálové příjmy včetně investičních transferů	512 687	3 206 078	2 420 236	5 679 927	6 507 764
Kapitálové výdaje	1 991 939	10 414 163	4 649 518	10 159 327	11 176 855
Saldo	-1 479 252	-7 208 084	-2 229 282	-4 479 400	-4 669 091

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu 2016-2020, vlastní zpracování

Z tabulky je možno si povšimnout záporného salda ve všech sledovaných letech. Obec vždy realizovala investice, které nebyly zcela pokryty kapitálovými příjmy. Zda byly tyto záporné hodnoty salda nad finanční možnosti obce, lze zjistit až při celkovém srovnáním s běžnými příjmy a s výsledky hospodaření z minulých let.

4.6 Celkové příjmy a výdaje

Celkové příjmy a výdaje se rovnají součtu běžných a kapitálových příjmů a výdajů. Jejich velikost je porovnána v níže uvedené tabulce č. 20.

Tabulka 20 Celkové příjmy a výdaje za období 2016-2020 v Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové příjmy	9 749 337	13 081 426	13 502 128	18 967 550	20 008 600
Celkové výdaje	6 380 095	14 833 564	10 402 031	16 757 456	18 382 211
Bazický index příjmy	1	1,34	1,38	1,95	2,05
Bazický index výdaje	1	2,32	1,63	2,63	2,88

Zdroj: závěrečné účty 2016-2020, vlastní zpracování

Celkové příjmy vykazují pravidelný meziroční růst. Hodnota bazického indexu pro poslední sledovaný rok dosahuje hodnoty 2,05. Na růstu celkových příjmů mají vliv především kapitálové příjmy, které byly v roce 2020 oproti roku 2016 téměř třináctinásobně větší. S rostoucími příjmy smí obec vykazovat i rostoucí výdaje. Bazický index pro výdaje byl nejvyšší za rok 2020, kdy dosahoval hodnoty 2,88. Ačkoliv postupně rostly i běžné výdaje, růst celkových výdajů nejvíce ovlivňují rostoucí kapitálové výdaje. Pouze v roce 2017 celkové příjmy obce nestačily na pokrytí celkových výdajů. Schodek byl kryt výsledkem hospodaření z minulých let.

4.6.1 Rozpočtové saldo

Rozpočtové saldo hodnotí rovnovážnost celkových obecních financí. Pokud se jeho výsledek nachází v záporných číslech, obec vykazuje deficitní hospodaření. Hospodaření obce lze považovat za obstojné, jestliže saldo vychází v kladných hodnotách a vzniká rozpočtový přebytek. Rozpočtové saldo zachycuje tabulka č. 21.

Tabulka 21 Rozpočtové saldo za období 2016-2020 v Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové příjmy	9 749 337	13 081 426	13 502 128	18 967 550	20 008 600
Celkové výdaje	6 380 095	14 833 564	10 402 031	16 757 456	18 382 211
Rozpočtové saldo	3 369 242	-1 752 138	3 100 097	2 210 094	1 626 389
Podíl salda na celkových příjmech [%]	34,56	-13,39	22,96	11,65	8,13

Zdroj: závěrečné účty 2016-2020, vlastní zpracování

Pouze v roce 2017 nabývá hodnota rozpočtové salda záporné hodnoty. Tato skutečnost byla zapříčiněna vysokým saldem kapitálového rozpočtu. Jelikož obec disponuje dostatečnými finančními rezervami, i tento rok lze považovat z hospodářského hlediska za uspokojivý.

4.7 Plán investic

Příklady investic, které obec plánuje realizovat do roku 2026, jsou uvedeny v následující tabulce č. 22. Vzhledem k částkám, ve kterých se pohybuje obecní rozpočet, lze tyto investice považovat za velice nákladné. Většinu investic plánuje obec financovat z obecního rozpočtu a z dotací.

Tabulka 22 Plánované investice obce seřazené sestupně dle priorit

Aktivity	Náklady	Plánované období realizace
Příprava pozemků pro individuální výstavbu ¹⁰	20 000 000 Kč	2022–2026
Modernizace čistírny odpadních vod	10 000 000 Kč	2021-2022
Rekonstrukce a úprava místních komunikací	10 000 000 Kč	2022–2026
Vybudování učeben pro mateřskou školu	15 000 000 Kč	2023–2026
Vybudování bezbariérové trasy pro pěší	10 000 000 Kč	2023–2026
Výstavba cyklostezek	20 000 000 Kč	2024–2026

Zdroj: Program rozvoje obce Lužany na období let 2022-2026

¹⁰ Obec chce tímto krokem vyhovět žádosti občanům, kteří mají v posledních letech zájem o individuální výstavbu. Obec k 31. 12. 2021 prodala 8 pozemků se závazkem zajistit kompletní infrastrukturu na vlastní náklady. Pozemky o celkové výměře 10 010 m² byly prodány za částku 900 Kč/m².

4.8 Finanční analýza

Tato kapitola se zabývá výpočtem konkrétních poměrových ukazatelů finanční analýzy, které byly uvedeny v literární rešerši. Výsledné hodnoty budou porovnány s doporučenými hodnotami.

4.8.1 Likvidita

Likvidita patří mezi nejčastěji hodnocený ukazatel u municipálních firem. Charakterizuje, do jaké míry je organizace schopna dostát svým závazkům. Tato schopnost výrazně ovlivňuje celkovou finanční situaci obce a její kladné hodnocení je nezbytné pro celkovou finanční stabilitu. Jsou rozlišovány celkem tři stupně likvidity, které ukazují výsledný stav k danému hodnocenému okamžiku. U všech tří stupňů se poměruje stav vybraných aktiv ke stavu krátkodobých závazků. V rámci vybrané obce byl hodnocen stav likvidity ke konci rozpočtového roku. Zdrojová data pro výpočet všech stupňů likvidity jsou uvedena v tabulce č. 23. Růst krátkodobého finančního majetku je způsoben zvyšováním finančních prostředků na základním běžném účtu územních samosprávných celků.

Tabulka 23 Zdrojová data pro výpočet likvidity za období 2016-2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Zásoby	120	108	100	92	96
Krátkodobé pohledávky	645	3 563	5 958	1 076	7 912
Krátkodobý finanční majetek	14 705	12 818	15 968	18 642	21 120
Oběžná aktiva celkem	15 472	16 462	22 027	19 811	29 129
Krátkodobé závazky	897	867	1 056	2 539	4 889

Zdroj: rozvahy 2016-2020

V následující tabulce č. 24 jsou na základě vzorců uvedených v literární rešerši vypočteny všechny druhy likvidity pro vybrané roky.

Tabulka 24 Likvidita za období 2016-2020

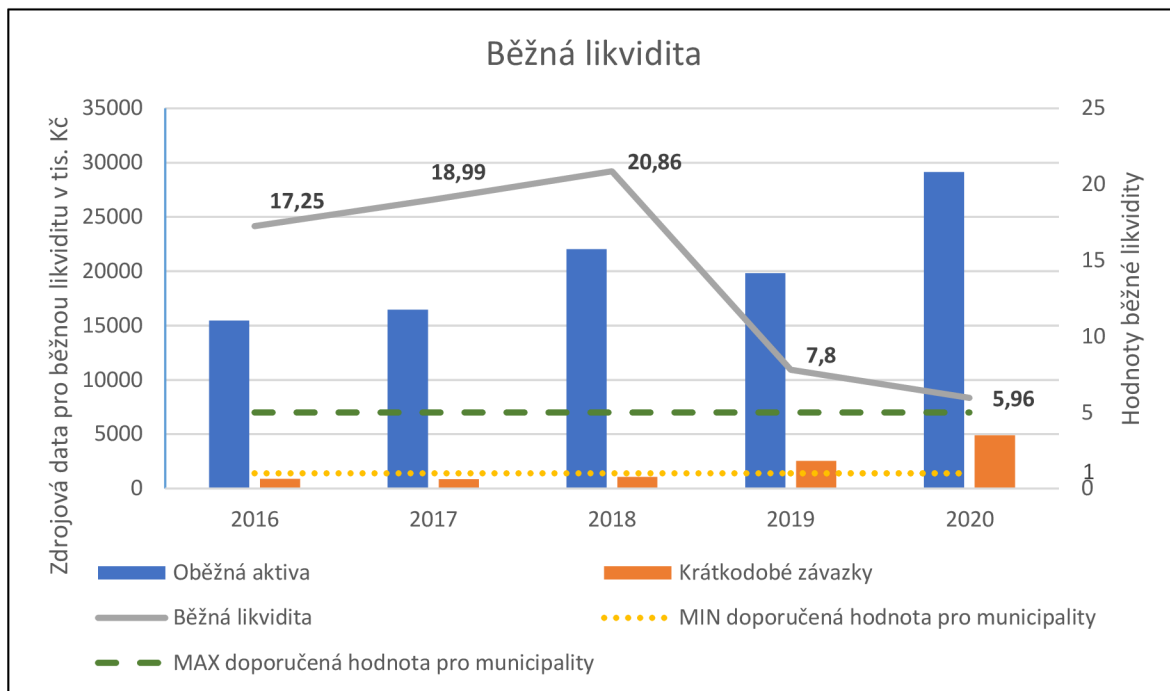
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Běžná likvidita	17,25	18,99	20,86	7,80	5,96
Pohotová likvidita	17,11	18,86	20,76	7,76	5,94
Okamžitá likvidita	16,39	14,75	15,14	7,35	4,32

Zdroj: vlastní zpracování na základě hodnot uvedených v tabulce č. 23

4.8.1.1 Běžná likvidita

Běžná likvidita hodnotí vztah mezi oběžnými aktivy a krátkodobými závazky. Do oběžných aktiv jsou zařazeny položky rozvahy: zásoby, krátkodobé pohledávky a krátkodobý finanční majetek. Kislingerová (2007) doporučenou hodnotu uvádí v intervalu od 1,6 do 2,5. Šebestová (2018) pro municipalitu tento interval rozšiřuje na hodnotu od 1 do 5 včetně. Z tabulky č. 24 je zřejmé, že vypočtená hodnota běžné likvidity v letech 2016-2018 výrazně převyšuje rámec doporučené hodnoty. Z toho vyplývá skutečnost, že je obec bez problémů schopna uhradit své závazky přeměnou svých aktiv. Zároveň však vyplývá další skutečnost, a to ta, že obec váže velké množství peněz ve formě oběžných aktiv, především na svém základním běžném účtu. K největšímu poklesu běžné likvidity došlo mezi lety 2018 a 2019 vlivem zvýšení položky krátkodobých závazků. Krátkodobé závazky každým rokem obsahují závazky za dodavateli a zaměstnanci, dohadné účty pasivní a daň z příjmů. Součet těchto položek v žádném roce nedosahoval hodnoty vyšší než 1 250 tis. Kč. Přestože tyto položky pravidelně každoročně rostly, růst celkových krátkodobých závazků je ovlivněn především vysokými krátkodobými přijatými zálohami na transfery, které v roce 2020 dosahovaly hodnoty 3,59 mil. Kč. Nejnižší hodnota 5,96, které obec dosáhla v roce 2020, je již jen lehce nad doporučenou hodnotou pro municipalitu. Vývoj běžné likvidity mapuje graf č. 3.

Graf 3 Běžná likvidita za období 2016-2020

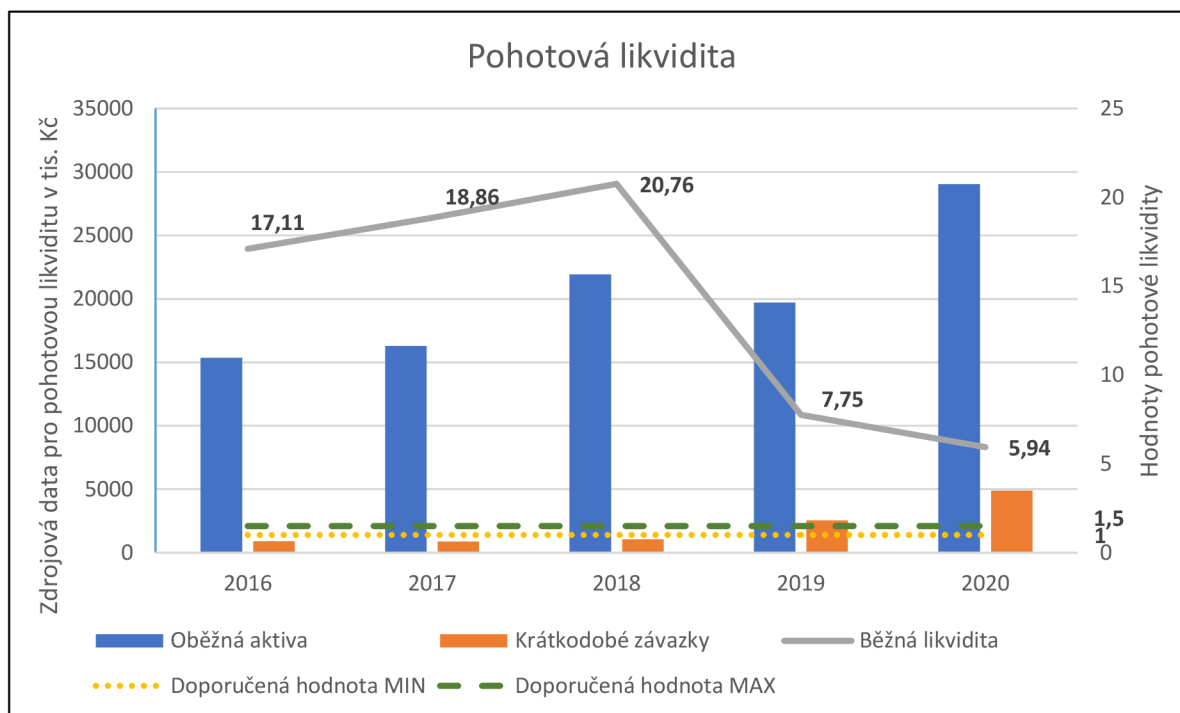

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulek č. 23 a 24

4.8.1.2 Pohotová likvidita

Pohotová likvidita ve svém čitateli od oběžných aktiv odečítá položku zásob. Doporučenou hodnotu Kocmanová (2013) uvádí v rozmezí od 1 do 1,5. Z tabulky č. 23 je patrné, že obec jako nevýrobní podnik ve svých zásobách neváže velké množství peněz, proto se hodnoty pohotovosti velmi blíží hodnotám likvidity běžné a markantně převyšují doporučené hodnoty. Vývoj pohotovosti je zobrazen v grafu č. 4.

Graf 4 Pohotová likvidita za období 2016-2020

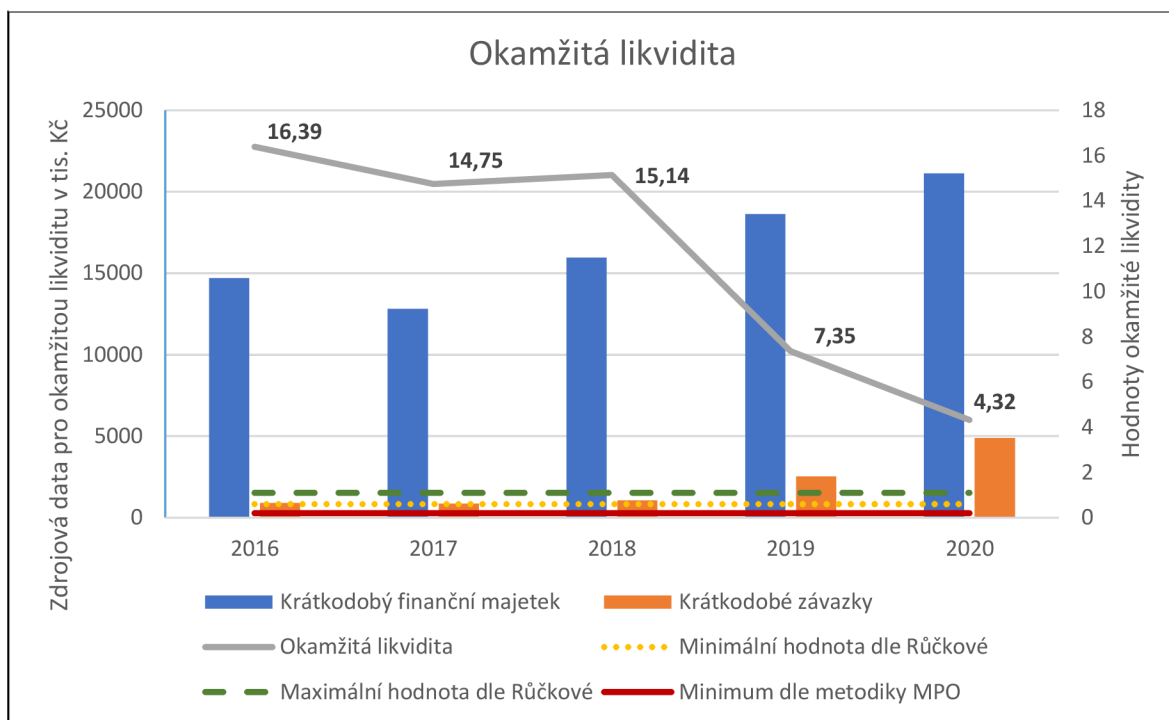

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulek č. 23 a 24

4.8.1.3 Okamžitá likvidita

Okamžitá likvidita slouží jako nejpřísnější ukazatel likvidity pro municipální firmy. Ve svém čitateli obsahuje nejvíce likvidní položky – peněžní prostředky vedené na účtech a v pokladně. V rozvaze jsou zahrnuty v položce s názvem krátkodobý finanční majetek. Růčková (2019) pro české prostředí uvádí doporučenou hodnotu 0,6 – 1,1. Jako kritická hodnota, pod kterou by likvidita neměla nikdy klesnout, je uváděna podle metodiky MPO (ministerstva průmyslu a obchodu) hodnota 0,2. Vypočtené hodnoty okamžité likvidity z tabulky č. 24 výrazně převyšují doporučené hodnoty. Okamžitá likvidita vykazuje klesající trend, především v důsledku rostoucí položky krátkodobých závazků. Nejvíce se doporučené hodnotě blíží rok 2020. Vývoj okamžité likvidity je zachycen v grafu č. 5.

Graf 5 Okamžitá likvidita za období 2016-2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 23 a 24

4.8.2 Ukazatele zadluženosti

V ukazatelích zadluženosti je sledován vzájemný vztah mezi vlastními a cizími zdroji, který sděluje informace o míře zadlužení organizace.

4.8.2.1 Celková zadluženost a kvóta vlastního kapitálu

Ukazatel celkové zadluženosti ukazuje, kolik dluhů organizace využívá k financování svých aktiv. Využití dluhů je pro organizaci výhodné, jelikož úroky přidané do nákladů snižují zisk, ze kterého se počítá základ daně. Zároveň použití čistě svého kapitálu snižuje možnost svůj kapitál dál zhodnotit. Jenomže cizí kapitál s sebou váže velký risk a v reálné ekonomice není možné k financování svého hospodaření vycházet pouze z dluhů. Proto je pro organizaci vhodné využívat cizí a vlastní kapitál zároveň ve správném poměru. Kocmanová (2013) uvádí doporučenou hodnotu celkové zadluženosti mezi 0,3-0,6, respektive mezi 30-60 %. Jako doplněk k ukazateli celkové zadluženosti slouží ukazatel kvóta vlastního kapitálu. Jejich součet se vždy rovná 1. Výpočet obou ukazatelů je uveden v tabulce č. 25.

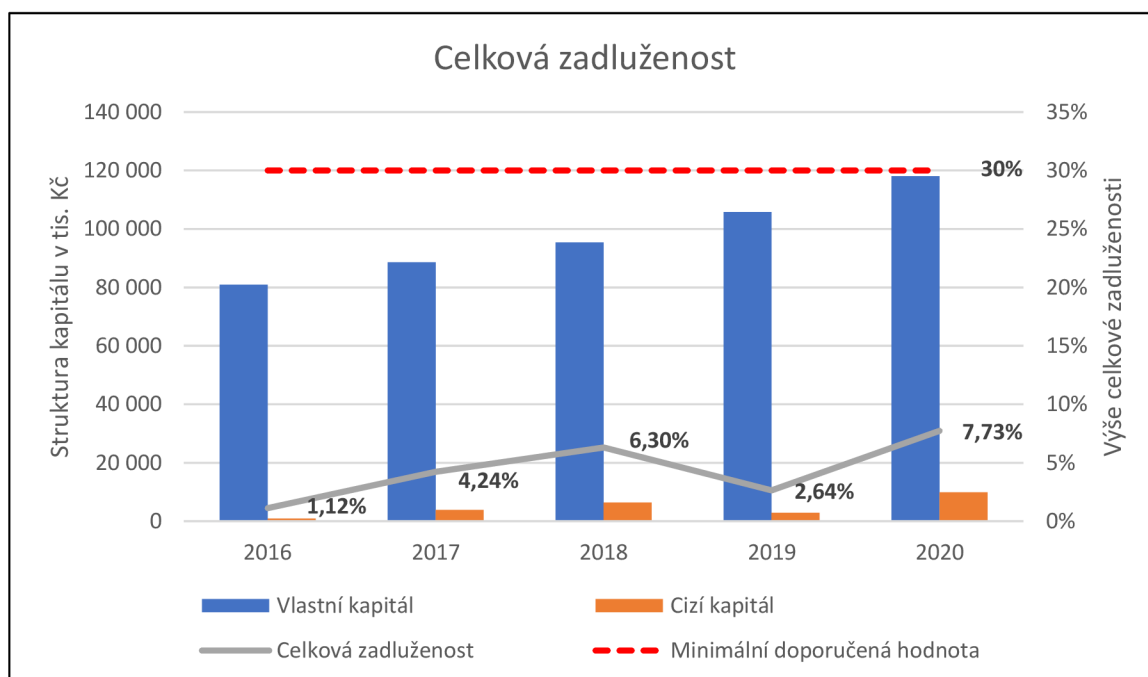
Tabulka 25 Celková zadluženost a kvóta vlastního kapitálu za období 2016–2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Cizí kapitál	918	3 917	6 416	2 864	9 889
Celková aktiva	81 887	92 490	101 798	108 688	127 937
Vlastní kapitál	80 969	88 573	95 382	105 824	118 047
Celková zadluženost [%]	1,12	4,24	6,30	2,64	7,73
Kvóta vlastního kapitálu [%]	98,88	95,76	93,7	97,36	92,27

Zdroj: rozvahy 2016-2020, vlastní zpracování

Z tabulky č. 25 je patrné, že poměr mezi využívanými vlastními a cizími zdroji je výrazně ve prospěch vlastních zdrojů, což značí o příliš nízkém stupni zadlužení a nízkém věřitelském riziku. Obec využívá svůj kapitál v nadměrné míře a zabraňuje mu, aby se zhodnotil. Nejnižší hodnoty zadluženosti 1,12 % obec dosahovala v roce 2016 a nevyšší hodnoty 7,73 % v roce 2020, tedy v žádném roce se celková zadluženost nedostala do intervalu doporučených hodnot. Cizí zdroje jsou tvořeny především dlouhodobými i krátkodobými přijatými zálohami na transfery. Výrazný růst cizího kapitálu v roce 2020 je způsoben dlouhodobou přijatou zálohou na transfery ve výši téměř 5 mil. Kč. Ve sledovaném období obec nesplácela žádné úvěry. Vývoj ukazatele celkové zadluženosti je znázorněn v grafu č. 6.

Graf 6 Celková zadluženost za období 2016–2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 25

4.8.2.2 Krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem

Tabulka 26 Krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem za období 2016-2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	Průměrné tempo růstu
Vlastní kapitál	80 969	88 573	95 382	105 824	118 047	9,9 %
Dlouhodobý majetek	66 399	75 974	79 697	88 782	98 694	10,4 %
Krytí DM vlastním kapitálem	1,22	1,17	1,2	1,19	1,2	-

Zdroj: rozvahy 2016-2020, vlastní zpracování

Z tabulky č. 26 lze vidět, že hodnota ukazatele nabývá hodnot pouze v malém rozpětí od 1,17 do 1,22. To je způsobeno velmi podobnou hodnotou průměrného tempa růstů obou ukazatelů. Jelikož se hodnota pohybuje nad úrovní 1, lze říct, že obec používá ke krytí dlouhodobého majetku vlastní kapitál a upřednostňuje finanční stabilitu před výnosem.

4.8.3 Ukazatele rentability

Pro výpočet ukazatelů rentability je potřebné mít k dispozici data nejenom z rozvahy, ale i z výkazu zisku a ztrát. Rentabilita pracuje s hospodářským výsledkem, tedy rozdílem mezi výnosy a náklady.

4.8.3.1 Rentabilita celkového kapitálu – ROA

Výpočet rentability celkového kapitálu je znázorněn v tabulce č. 27.

Tabulka 27 ROA za období 2016-2020 v tis. Kč

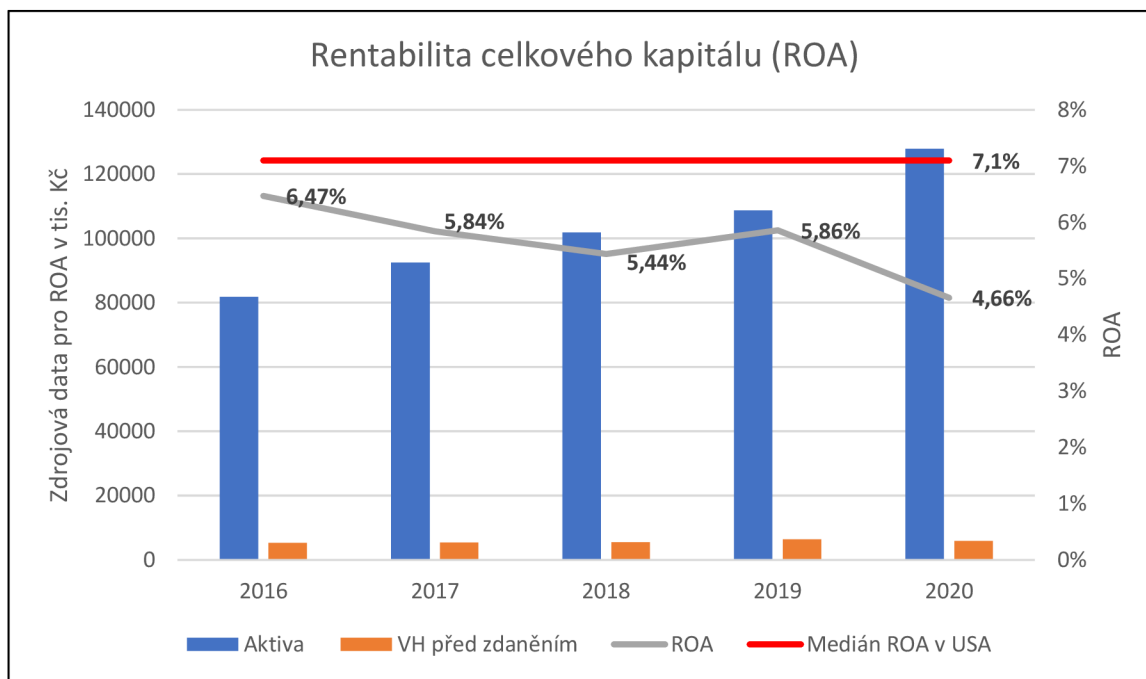
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Výsledek hospodaření před zdaněním	5 302	5 397	5 541	6 369	5 964
Aktiva	81 887	92 490	101 798	108 688	127 937
ROA [%]	6,47	5,84	5,44	5,86	4,66

Zdroj: rozvahy 2016-2020 a výkazy zisku a ztrát 2016-2020, vlastní zpracování

Rentabilita celkového kapitálu hodnotí výnosnost organizace. Nerozlišuje, zda byly aktiva financovány z vlastních nebo cizích zdrojů. Čím vyšších hodnot dosahuje, tím lépe. Obec není organizace, u které by bylo na prvním místě vytvoření zisku, proto není hodnocení rentability celkového kapitálu příliš podstatné. Nejvyšší hodnoty ROA dosahovala v roce 2016, poté následoval její pokles. Ten byl zejména způsoben svižnějším růstem aktiv obce, která průměrně meziročně rostla o 9,33 %. Výsledek hospodaření rostl pomaleji, pouze o 2,38 %. Penman (2013) uvádí medián ukazatele ROA ve všech nefinančních podnicích ve Spojených státech amerických mezi lety 1963 až 2010 ve výši 7,1 %.

V následujícím grafu č. 7 jsou porovnané hodnoty vypočtené rentability s mediánem v USA.

Graf 7 Rentabilita celkového kapitálu za období 2016-2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 27

Pro hodnocení ROA se často vychází z míry inflace. ROA by měla být alespoň stejná nebo vyšší, než je míra inflace. Komparace vypočtených hodnot ROA s roční mírou inflace je ilustrována v tabulce č. 28.

Tabulka 28 ROA v porovnání s mírou inflace za období 2016-2020

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Průměrná roční míra inflace [%]	0,7	2,5	2,1	2,8	3,2
ROA [%]	6,47	5,84	5,44	5,86	4,66

Zdroj: ČSÚ, 2016-2020

Z tabulky je zřejmé, že hodnota ROA byla ve všech sledovaných letech vyšší než míra inflace.

4.8.3.2 Rentabilita vlastního kapitálu – ROE

Výpočet rentability vlastního kapitálu je znázorněn v tabulce č. 29.

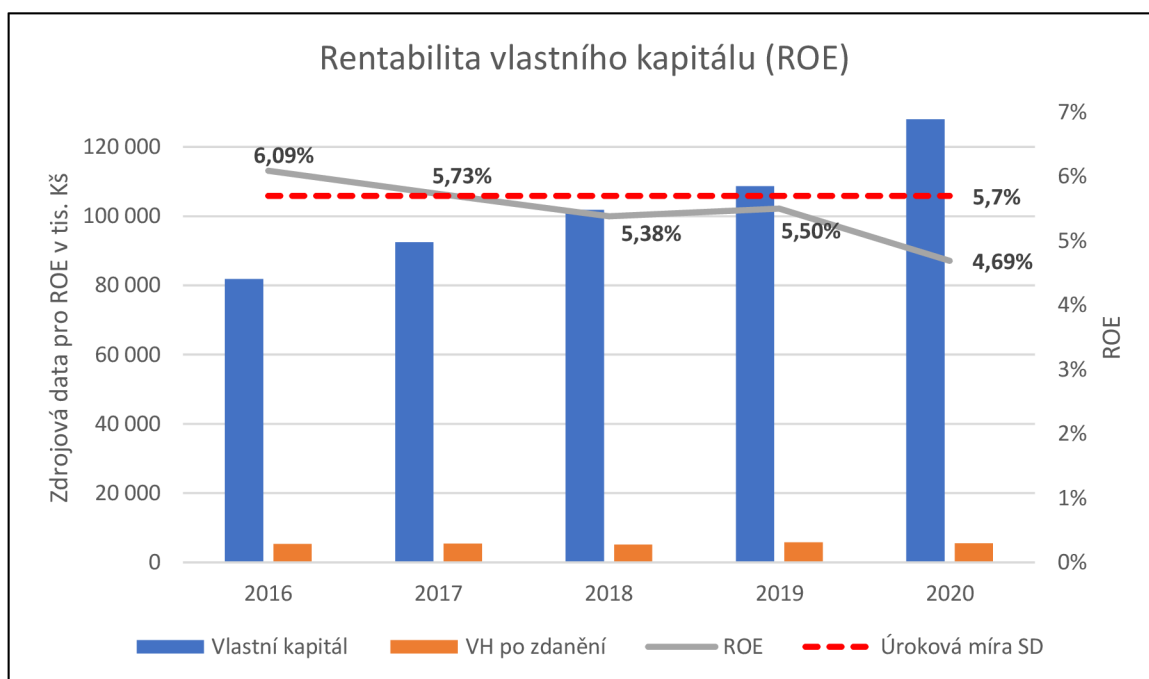
Tabulka 29 ROE za období 2016–2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Výsledek hospodaření po zdanění	4 928	5 077	5 127	5 820	5 532
Vlastní kapitál	80 969	88 573	95 382	105 824	118 047
ROE [%]	6,09	5,73	5,38	5,50	4,69

Zdroj: rozvahy 2016-2020 a výkazy zisku a ztrát 2016-2020, vlastní zpracování

Rentabilitu vlastního kapitálu lze pozitivně hodnotit, pokud je výsledná hodnota vyšší, než je možný výnos z méně rizikové investice. Za téměř bezrizikovou investici lze považovat investici do státních dluhopisů. Ovšem obec jako právnická osoba nemůže investovat do státních dluhopisů, pro municipální úroveň tedy nelze uvést přesnou doporučenou hodnotu tohoto ukazatele. Pavelková (2010) uvádí výši úrokové sazby z emitovaných státních dluhopisů v roce 2009 s patnáctiletou dobou splatnosti 5,7 %. Následující graf č. 8 porovnává vývoj rentability vlastního kapitálu s úrokovou mírou z emitovaných státních dluhopisů. Za pozitivní hospodaření s vlastním kapitálem lze považovat roky 2016 a 2017, u kterých je hodnota ROE vyšší než úroková míra.

Graf 8 Rentabilita vlastního kapitálu za období 2016-2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 29

4.8.3.3 Rentabilita nákladů doplňkové činnosti

Výpočet rentability nákladů doplňkové činnosti je proveden v tabulce č. 30.

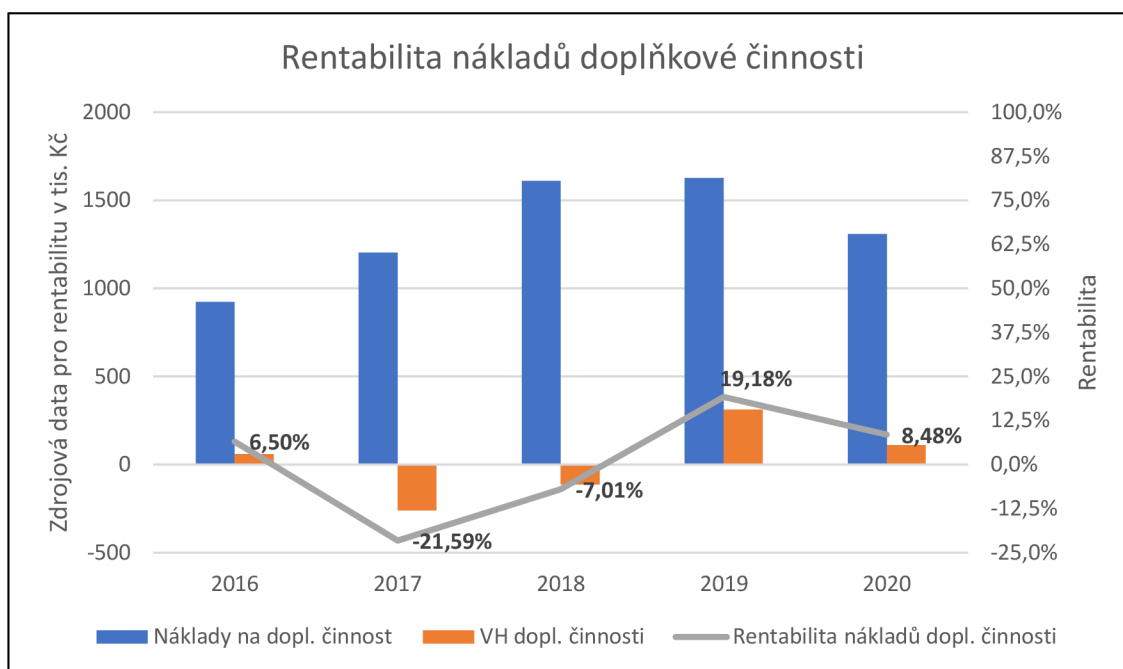
Tabulka 30 Rentabilita nákladů z doplňkové činnosti za období 2016-2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
VH doplňkové činnosti	60	- 260	- 113	312	111
Náklady doplňkové činnosti	923	1 204	1 611	1 627	1 309
Rentabilita [%]	6,50	- 21,59	- 7,01	19,18	8,48

Zdroj: výkazy zisku a ztrát 2016-2020, vlastní zpracování

Rentabilita nákladů z doplňkové činnosti je maximalizační ukazatel, čím vyšší hodnoty nabývá, tím lépe. Obec Lužany provozuje hospodářskou (doplňkovou) činnost v oblastech provozování kina, lesa, kanalizace a čističky odpadních vod a pronájmu autokempu. Kladných hodnot rentabilita nabývala v letech 2016, 2019 a 2020. Nejhorší rok z hlediska provozování hospodářské činnosti pro obec představuje rok 2017 s vysokou zápornou hodnotou -21,59 %. Tato hodnota byla zapříčiněna kombinací vysoké ztráty z provozu kanalizace ve výši 370 tis. Kč, ke které došlo vlivem odpisů, a zároveň nízkým ziskem z pronájmu autokempu, který byl v daném roce rekonstruován. Za nejstabilnější příjem lze považovat hospodaření v lese a pronájem autokempu, naopak provoz kina a kanalizace je každým rokem schodkový. Celkově hospodářská činnost vychází s kladným výsledkem ve výši 110 tis. Kč, tudíž není nutné od hospodářské činnosti upouštět. Vývoj rentability nákladů z doplňkové činnosti znázorňuje graf č. 9.

Graf 9 Rentabilita nákladů doplňkové činnosti za období 2016-2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 30

4.8.4 Ukazatele autarkie

V ukazateli autarkie je odražena schopnost obce pokrýt své náklady svými výnosy, eventuálně pokrýt své výdaje svými příjmy. Jedná se o maximalizační ukazatel, který by měl dosahovat minimálně hodnoty 100 %.

Výpočet autarkie je uveden v následující tabulce č. 31. Pro autarkii na bázi výnosů a nákladů byly použity výnosy a náklady pouze z hlavní činnosti.

Tabulka 31 Autarkie na bázi výnosově nákladové za období 2016-2020 v tis. Kč

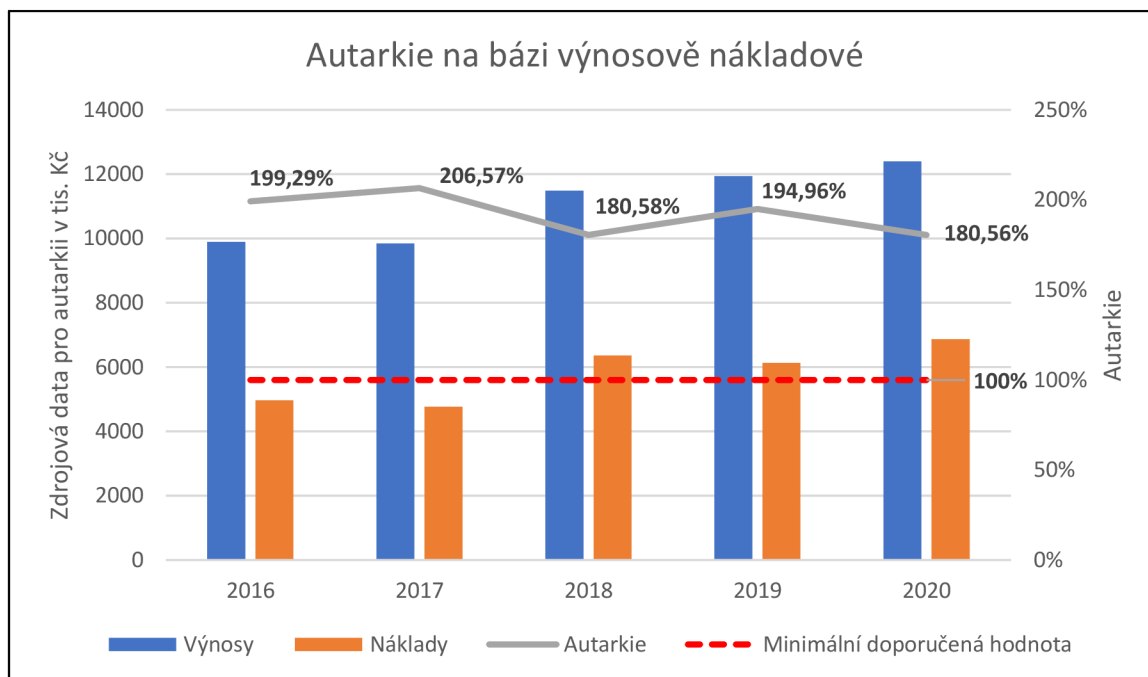
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Náklady	4 963	4 764	6 361	6 128	6 867
Výnosy	9 891	9 841	11 487	11 947	12 399
Autarkie na bázi výnosově nákladové [%]	199,29	206,57	180,58	194,96	180,56

Zdroj: výkazy zisku a ztrát 2016-2020, vlastní zpracování

Autarkie ve všech letech téměř dvojnásobně převyšuje hranici sto procent, vytvořené výnosy tedy dostatečně pokrývají náklady. Největší část výnosů obce tvoří výnosy ze sdílených daní a poplatků, které ve všech letech sami o sobě stačí na pokrytí všech nákladů. Nejpodstatnější část nákladů reprezentují náklady z činnosti, především mzdové náklady se zákonným

sociálním pojištěním a odpisy dlouhodobého majetku. Následující graf č. 10 zobrazuje vývoj autarkie na bázi výnosově nákladové.

Graf 10 Autarkie na bázi výnosově nákladové za období 2016-2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 31

Výpočet autarkie na bázi příjmově výdajové je uveden v tabulce č. 32. Hodnota autarkie nepřesahuje hranici sto procent pouze v roce 2017. Výše autarkie pouhých 88,19 % byla způsobena kapitálovými výdaji ve výši 10 mil. Kč.

Tabulka 32 Autarkie na bázi příjmově výdajové za období 2016-2020 v tis. Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Výdaje	6 380	14 833	10 402	16 757	18 382
Příjmy	9 749	13 081	13 502	18 968	20 009
Autarkie na bázi příjmově výdajové [%]	152,80	88,19	129,8	113,19	108,85

Zdroj: závěrečné účty 2016-2020, vlastní zpracování

5 Závěr

V bakalářské práci byl analyzován obecní rozpočet, který byl posuzován ze dvou pohledů. První pohled zkoumal zvlášť běžnou a kapitálovou strukturu rozpočtu, druhý pohled se zabýval rozbořením rozpočtu jako celku.

Celkové saldo rozpočtu bylo ve čtyřech z pěti sledovaných let kladné, tedy obec hospodařila s kladným přebytkem finančních prostředků. Deficitní hospodaření obec vykazovala pouze v roce 2017, kdy schodek rozpočtu činil - 1 752 tis. Kč. Tato finanční ztráta pro obec nepředstavuje žádnou hrozbu, jelikož v ostatních letech se jí podařilo ušetřit v průměru 2 576 tis. Kč ročně. Za celé sledované období obec naspořila 8 554 tis. Kč. Celkové příjmy i celkové výdaje vykazovaly viditelný růst mezi úvodním a konečným rokem. Za rok 2020 činí bazický index pro příjmy 2,05 a pro výdaje 2,88.

Běžné příjmy se pohybovaly od 9 237 tis. Kč do 13 501 tis. Kč a ve všech analyzovaných letech přesahovaly běžné výdaje. Jejich rozdíl byl dokonce vždy přibližně ve stejné výši jako běžné výdaje obce. Lze tedy konstatovat, že obec je schopna na svém běžném provozu ušetřit průměrně 50,6 % běžných příjmů. Při vyjádření v peněžních částkách se jedná o 5 822 tis. Kč ročně. Vysoká rezerva, která vzniká na běžném provozu, slouží k financování investičních projektů obce.

Nejpodstatnější složku běžných příjmů tvoří daňové příjmy. Ačkoliv tyto příjmy v průměru představují 84 % z celkových běžných příjmů, obec nemůže tyto příjmy ovlivňovat, jelikož vychází ze zákona. Ekonomickou činnost obce výstižně odráží nedaňové příjmy, které vychází z činnosti obce. Jejich hodnota v průměru představovala pouhých 4,27 % běžných příjmů. Nejvyšší podíl na nedaňových příjmech mají příjmy z pronájmu pozemků a ostatních nemovitých věcí. Od roku 2020 přibyly i příjmy z poskytování služeb a výrobků, které jsou spojeny se skutečností, že se obec chopila provozu Pošty Partner. Do běžných příjmů byly zařazeny i neinvestiční přijaté transfery. V průběhu sledovaných let obec úhrnem obdržela finanční prostředky ve výši 7 306 tis. Kč, téměř 69 % z této částky obec získala v posledních dvou sledovaných letech.

Běžné výdaje roce 2016 činily 4 388 tis. Kč a jejich výše postupně vyrostla až na částku 7 205 tis. Kč. Na růstu se nejvíce podílely výdaje ve skupině všeobecná veřejná správa a služby, které se zvýšily o 79 %, a ve skupině služby pro obyvatelstvo, které vzrostly o 24 %. Zvyšování výdajů je důsledkem růstu platů a odměn obecních zaměstnanců a členů

zastupitelstva a také růstem poplatků za odvoz odpadů. Bohužel se v těchto oblastech očekává každoroční růst.

V oblasti kapitálového rozpočtu obec vždy hospodařila s deficitem. Nejvyšší ztráta byla zaznamenána v roce 2017 a způsobila záporné celkové saldo. Z kapitálových příjmů je nutno vyzdvihnout přijaté investiční transfery, které v průměru tvoří 21,4 % celkových příjmů. Kapitálové výdaje v hromadném součtu činily 38 392 tis. Kč a na jejich financování se ze 46,5 % podílely přijaté investiční transfery. Obec se snažila zpříjemnit život v obci vybudováním chodníků, rekonstrukcí veřejného osvětlení, výstavbou multifunkčního hřiště a odkupem budovy bývalého hostince, kde byla zřízena školní kuchyň a v současnosti se rekonstruuje sál a vybudovávají obecní byty v prvním patře objektu.

Finanční analýza byla provedena prostřednictvím poměrových ukazatelů. Z vypočtených hodnot likvidity bylo zjištěno, že je obec dostatečně schopna dostávat svým závazkům. Ukazatel celkové zadluženosti udává poměr mezi využívaným vlastním a cizím kapitálem, který je v případě obce výrazně ve prospěch vlastních zdrojů. Obec nevyužívá žádného úvěru, a tudíž není ohrožena rizikem neschopnosti hradit splátky. S nejvyšší zadlužeností je spjat rok 2020, kdy obec využívala 7,73 % cizích zdrojů. Polovinu cizích zdrojů tvořily dlouhodobé přijaté zálohy na transfery. Dlouhodobý majetek obce je financován pouze z vlastního kapitálu a část vlastního kapitálu se využívá i ke krytí oběžných aktiv. Celkový kapitál byl nejvíce zhodnocen v roce 2016, kdy se rentabilita rovnala hodnotě 6,47 %. Ukazatel rentability nákladů z doplňkové činnosti ukázal, že není nutné opouštět od hospodářské činnosti, ačkoliv tato činnost nepřináší pravidelnou výši zisku. O dostatečné soběstačnosti obce svědčí ukazatelé autarkie. Podle vypočtených hodnot obec dokáže pokrýt své náklady výnosy téměř dvojnásobně.

Na základě zjištěných výsledků lze hospodaření obce hodnotit pozitivně. Vedení obce dokáže sestavit rozpočet svědomitě a srozumitelně, výdajová stránka rozpočtu není podhodnocována. Obec dokáže ušetřit vysoké částky ze svých běžných příjmů a tyto uspořené finanční prostředky slouží jako efektivní prostředek k realizování investičních cílů obce. Pozitivně lze hodnotit i schopnost starosty obce pana Mitlöhnnera úspěšně žádat o dotace, které zaujímají vysoký podíl finančního zdroje investic. Obci doporučuji v nastaveném směru hospodaření nadále pokračovat a investičními projekty dále zpříjemňovat život v obci. V příloze č. 4 je uveden postup, kterým navrhuji zavést roznáškovou službu obědů, která pomůže především seniorům obce.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Literatura

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

BLAHA, Zdenek Sid a Irena JINDŘICHOVSKÁ. *Jak posoudit finanční zdraví firmy: finanční analýza pro investory: bankéře, brokery, manažery, podnikatele i drobné akcionáře*. Dot. 2. dopl. vyd. Praha: Management Press, 1996. ISBN 80-85603-80-2.

ČERVENKA, Miroslav. *Soustava veřejných rozpočtů*. 1., Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-11-0.

FERNANDES, Nuno. *Finance for Executives: A Practical Guide for Managers*. NPV Publishing, 2014. ISBN: 978-9899885400.

GRÜNWARD, Rolf a Jaroslava HOLEČKOVÁ. *Finanční analýza a plánování podniku*. Vyd. 2. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0684-x.

CHARBUSKÝ, Miloš. *Veřejná správa: správa měst a obcí*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004. ISBN 80-7194-690-7.

KADEČKA, Stanislav a Petr PRŮCHA. *Správní právo – obecná část: multimediální učební text*. 1., Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4588-0.

KISLINGEROVÁ, Eva. *Manažerské finance*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-903-0.

KNÁPKOVÁ, Adriana a Drahomíra PAVELKOVÁ. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-3349-4.

KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 3., kompletně aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Prosperita firmy. ISBN 8027105633.

KOČMANOVÁ, Alena. *Ekonomické řízení podniku*. Praha: Linde Praha, 2013. Monografie (Linde). ISBN 978-80-7201-932-8.

KUKALOVÁ, Gabriela a Daniela PFEIFEROVÁ. *Místní finance v ČR*. 2., V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2020. ISBN 978-80-213-3016-0.

MARKOVÁ, Hana. *Finance obcí, měst a krajů*. 1., Praha: Orac, 2000. ISBN 80-86199-23-1.

NAIDU, S. P. *Public Administration: Concepts And Theories*. 2., New Age International, 2005. ISBN 81-224-0956-3.

NOVOTNÝ, Vladimír. Územní samospráva a její organizace. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005. Eupress. ISBN 80-86754-42-1.

OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. V Praze: C.H. Beck, 2011. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-342-4.

PAVLÁSEK, Vlastimil, Hana KUNEŠOVÁ a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně*. 2., aktualiz. vyd. Plzeň: Nava, 2009. ISBN 978-80-7211-329-3.

PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.

PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-358-4.

PENMAN, Stephen. *Financial Statement Analysis and Security Valuation*. 5., McGraw-Hill, 2013. ISBN: 978-007-132670-7.

PILNÝ, Jaroslav. *Veřejné finance*. Vyd. 4., (dopl. a upr.). Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-808-x.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2789-9.

PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 8., dopl. a aktualiz. vyd., Plzeň: Doplněk, 2012. ISBN 978-80-7380-381-0.

REKTOŘÍK, Jaroslav a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Jak řídit kraj, město, obec: rukověť územní samosprávy*. Brno: Masarykova universita, 2002. ISBN 80-210-2955-5.

ROBINSON, Thomas R. *International financial statement analysis*. Third edition. Hoboken, N.J.: John Wiley, 2015. ISBN 9781119029748.

RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 6. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2019. Finanční řízení. ISBN 978-80-271-2028-4.

SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*. Brno: Computer Press, 2007. Praxe manažera (Computer Press). ISBN 978-80-251-1830-6.

SVAZ MĚST A OBCÍ. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2018. ISBN 978-80-906843-3-1.

ŠEBESTOVÁ, Jarmila, MAJEROVÁ, Ingrid, SZAROWSKÁ, Irena. *Transparency in the municipality spending: financial health index*. European Financial Regulation. Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”, 2018. ISBN: 978-606-714-492-5.

ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. Bratislava: VEDA, 2008. ISBN 978-80-224-1023-6.

TOMANCOVÁ, Jaroslava, Jan OBROVSKÝ a Antonín BRTOUN. *Veřejná správa a finance*. Boskovice: Albert, 2009. ISBN 978-80-7326-162-7.

VOJTÍŠKOVÁ, Miroslava. *Rozpočtové hospodaření pro zastupitele obcí*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2018. ISBN: 978-80-87544-98-3.

6.2 Internetové zdroje

Ministerstvo financí ČR: Monitoring hospodaření územních samosprávných celků, 2018. [online] [cit. 10.08.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/hospodareni-obci/monitoring-hospodareni-uzemnich-samospra>

Kraj Královehradecká, okres Jičín, Lužany. *Místopisný průvodce po České republice – přehledný seznam obcí České republiky* [online] [cit. 10. 01. 2022]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10062/luzany/>

Obec Lužany. *Obec Lužany* [online] [cit. 10.01.2022]. Dostupné z: <https://www.luzany.cz/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Vybrané údaje za obec Lužany [online] [cit. 10. 01. 2022]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__573159#profil31550=page%3Dpozice-profilu%26rup%3DA%26pvo%3DPU-DEM-OB1%26z%3DG%26f%3DGRAFICKY_OBJEKT%26clsp%3D31550%26katalog%3D31550

7 Přílohy

Příloha 1 Základní schéma rozvahy obce za období 2016-2020 v Kč

Název a číslo položky	2016	2017	2018	2019	2020
Aktiva celkem	81 886 693	92 489 910	101 798 267	108 687 786	127 936 520
A. Stálá aktiva	66 415 032	76 027 152	79 771 712	88 876 489	98 807 491
I. Dlouhodobý nehmotný majetek	119 475	121 899	328 023	316 347	340 971
II. Dlouhodobý hmotný majetek	61 411 960	70 984 179	74 500 824	83 598 139	93 484 720
III. Dlouhodobý finanční majetek	4 868 000	4 868 000	4 868 000	4 868 000	4 868 000
IV. Dlouhodobé pohledávky	15 597	53 074	74 865	94 003	113 800
B. Oběžná aktiva	15 471 660	16 462 757	22 026 555	19 811 296	29 129 028
I. Zásoby	120 499	108 390	100 508	92 716	96 909
II. Krátkodobé pohledávky	645 778	3 536 413	5 957 919	1 076 653	7 912 561
III. Krátkodobý finanční majetek	14 705 383	12 817 954	15 968 127	18 641 927	21 119 557
Pasiva celkem	81 886 693	92 489 910	101 798 267	108 687 786	127 936 520
C. Vlastní kapitál	80 968 602	88 572 856	95 381 860	105 823 992	118 047 296
I. Jmění účetní jednotky a upravující položky	57 903 549	60 691 371	62 487 472	66 797 267	73 377 595
II. Fondy účetní jednotky	0	0	0	0	0
III. Výsledek hospodaření	23 065 053	27 881 485	32 894 388	39 026 724	44 669 701
D. Cizí zdroje	918 091	3 917 054	6 416 407	2 863 794	9 889 223
I. Rezervy	0	0	0	0	0
II. Dlouhodobé závazky	21 000	3 049 852	5 360 089	324 608	5 000 657
III. Krátkodobé závazky	897 091	867 201	1 056 317	2 539 186	4 888 566

Příloha 2 Základní schéma výkazu zisku a ztrát za období 2016-2020 v Kč

Název a číslo položky	2016	2017	2018	2019	2020
A. Náklady celkem	4 963 166	4 764 183	6 360 698	6 127 930	6 867 188
I. Náklady z činnosti	3 942 112	3 592 789	5 001 532	4 810 164	5 732 688
II. Finanční náklady	0	63 223	53 094	29 375	0
III. Náklady na transfery	646 810	851 339	945 079	738 450	702 382
V. Daň z příjmů	374 244	320 055	414 087	549 940	432 118
B. Výnosy celkem	9 890 978	9 841 326	11 487 464	11 947 462	12 399 022
I. Výnosy z činností	890 667	749 660	738 701	1 041 845	1 128 523
II. Finanční výnosy	176 598	1 312	1 098	1 251	4 787
IV. Výnosy z transferů	856 324	703 080	1 265 226	876 695	1 686 175
V. Výnosy ze sdílených daní a poplatků	7 967 388	8 387 272	9 482 438	10 027 670	9 579 535
C. Výsledek hospodaření					
1. Výsledek hospodaření před zdaněním	5 302 056	5 397 197	5 540 852	6 369 472	5 963 951
2. Výsledek hospodaření běžného účetního období	4 927 812	5 077 142	5 126 765	5 819 532	5 531 833

Příloha 3 Rozpočtové příjmy a výdaje dle tříd za období 2016-2020 v Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Daňové příjmy	8 279 676	8 726 856	9 848 574	10 394 986	9 995 756
Nedaňové příjmy	328 121	371 993	345 993	728 727	655 565
Kapitálové příjmy	96 240	177 225	0	129 000	52 502
Přijaté transfery	1 045 299	3 805 351	3 307 560	7 714 836	9 304 776
Příjmy celkem	9 749 337	13 081 425	13 502 127	18 967 549	20 008 600
Běžné výdaje	4 388 156	4 419 401	5 752 513	6 598 129	7 205 356
Kapitálové výdaje	1 991 939	10 414 162	4 649 518	10 159 327	11 176 855
Výdaje celkem	6 380 095	14 833 564	10 402 031	16 757 456	18 382 211

Příloha 4 Kalkulace zisku před a po zavedení roznáškové služby v Kč

	Aktuální stav 2022	Stav po zavedení služby	Navýšení počtu strážníků
Cena obědu	85	90	90
Náklady na nákup potravin	31	31	31
Provozní režie	30	30	30
„Zisk“ z 1 obědu	24	29	29
Počet strážníků	5	5	25
Průměrný „zisk“ za měsíc (21 dnů)	2 520	3 045	15 225
Průměrný „zisk“ za rok (11 měsíců)	27 720	33 495	167 475
Předpokládaný počet ujetých kilometrů	-	6	6
Roční spotřeba pohonných hmot	-	4 213	4 213
Náklady na olej a maziva	-	2 000	2 000
Odhadovaný roční zisk	27 720	27 282	161 262

Obci doporučuji zavést roznáškovou službu obědů vařených v nově vybudované školní kuchyni. Školní jídelna primárně zajišťuje stravování žáků místní školy, ovšem nabízí i možnost občanům si pro obědy docházet. Zřizovatelem školní kuchyně je Základní a mateřská škola Lužany a zisk plyne právě jí. Proto navrhuji, aby si škola zisk ukládala na rezervní fond. V případě nutných výdajů, např. na opravy, nebude muset žádat obec o příspěvek.

Po zavedení roznáškové služby předpokládám navýšení počtu strážníků, kteří budou mít o službu zájem, a to o 20 osob. V rámci kalkulační výnosů vycházím z navýšené ceny obědů na 90 Kč. Při kalkulaci nákladů vycházím pouze z nákladů na pohonné hmoty a maziva, jelikož předpokládám, že by obědy rozvážel současný obecní zaměstnanec v rámci své stávající pracovní doby. Automobil již obec vlastní. Počet ujetých kilometrů nebude vyšší než 6. Náklady na pohonné hmoty počítám při průměrné spotřebě automobilu 8 l/100 km a cenou 38 Kč/l¹¹. Jedná se pouze o hrubou kalkulaci.

Zavedení roznáškové služby ocení především senioři, kteří ze zdravotních důvodů nemohou do jídelny docházet denně.

¹¹ Cena platná k 1. 3. 2022